

**Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta**

Jan Bártek

Volby do obecního zastupitelstva

Bakalářská práce

Olomouc 2016

„Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Volby do obecního zastupitelstva vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.“

V Krnově 23. 3. 2016

Obsah

Úvod	4
1. Charakteristika a právní zakotvení samosprávy	6
1.1 Charakteristika samosprávy	6
1.2 Právní zakotvení samosprávy	8
2. Obec jako veřejnoprávní korporace se zaměřením na pravomoci zastupitelstva	10
2.1 Obec	10
2.2 Samostatná působnost obce	11
2.3 Zastupitelstvo obce a jeho pravomoci	11
3. Volby do obecního zastupitelstva	15
3.1 Právo volit a být volen	17
3.2 Volební orgány	18
3.3 Volební strany a kandidátní listiny	21
3.4 Náležitosti a organizace hlasování	24
3.4.1 Hlasování	25
3.5 Zjišťování výsledků voleb do zastupitelstva obce	26
3.5.1 Uzavírací klauzule	27
3.5.2 Volební formule	28
4. Volby do zastupitelstva města Krnov	30
4.1 Město Krnov	30
4.2 Volby do obecního zastupitelstva 2014 ve městě Krnově	31
4.3 Soudní přezkum platnosti volby kandidátů	34
Závěr	37
Seznam použitých zdrojů	39
Abstrakt	42
Klíčová slova	43

Úvod

Občané každého státu jsou do jisté míry se státem svázáni právním vztahem, ze kterého oběma těmito subjekty vznikají vzájemná práva a povinnosti. Tyto práva a povinnosti jsou v moderním státě chráněny již na nejvyšší zákonné úrovni. V České republice jsou zaručeny Ústavou České republiky a Listinou základních práv a svobod.

K základním právům občana státu mimo jiné náleží právo podílet se na správě veřejné moci, prostřednictvím volebního práva. Volební právo je jedním z nejzákladnějších atributů svobodného a demokratického státu. Veřejná moc se nejbližší občana dotýká v jeho obci, kde žije. Proto zde má právo volit si své zástupce do zastupitelského orgánu, kterým je zastupitelstvo obce. Tato volba zástupců se uskutečňuje v rámci voleb do zastupitelstev obcí, které jsou tématem této bakalářské práce.

V první kapitole se zaměřím na samotné vymezení pojmu samospráva, která je neodmyslitelně spojena s obcemi, kde výkon této činnosti zajišťují právě zvolení zástupci z komunálních voleb. Výkon samosprávy je projevem a výsledkem dekoncentrace veřejné správy na tyto zvolené subjekty, které vykonávají určitý státem přenechaný okruh záležitostí samostatně na samosprávném základě. Tento okruh záležitostí je vymezen zákony, proto se v této kapitole budu také věnovat právnímu zakotvení samosprávy. Její základní vymezení nalezneme již v samotné Ústavě České republiky. Zde jsou především zakotveny základní atributy tohoto pojmu a pro širší vymezení je nutné použít zákonná ustanovení, která také zmíním. Samospráva je také předmětem zájmu na mezinárodní úrovni, kde ji upravuje dokument Rady Evropy, kterým je Evropská charta místní samosprávy.

Následně ve druhé kapitole se budu věnovat základní jednotce územní samosprávy, kterou je obec. Chtěl bych se zaměřit na její základní charakteristické rysy, právní postavení a obecný rozsah její samostatné působnosti. Jelikož je obec samostatně spravována zastupitelstvem obce, bude tento kolegiální orgán obce hlavním předmětem druhé kapitoly. Zastupitelstvo obce je právě tím obecním orgánem, jehož samotné členské sestavení vychází z přímé volby občanů ve volbách do zastupitelstva obce. Zaměřím se na členy zastupitelstva, jejich počet, délku funkčního období, práva a povinnosti. Také se budu věnovat zasedání zastupitelstva, na kterém vykonává svou působnost a to především v oblasti samostatné působnosti.

Ve druhé polovině práce se zaměřím na samotnou problematiku voleb do obecního zastupitelstva, kterou chci zpracovat nejen z právního pohledu, ale také popsat samotný průběh těchto voleb. Nejprve zpracuji zákonné vymezení volebního práva jak na úrovni

ústavních zákonů tak i samotného právního předpisu upravující volby do zastupitelstva obce a jeho vývoj. Následně se budu zabývat volebním právem občanů, kterým náleží právo volit a být volen. Zpracuji samotnou organizaci a řádné zajištění průběhu voleb a hlasování, na kterém se podílejí volební orgány, jejichž samotné vymezení a určení rozsahu pravomocí stanovuje zákon o volbách do zastupitelstev obcí. Dále se zaměřím na kandidaturu politických stran, hnutí i nezávislých kandidátů, jejichž účast ve volbách je založena na registraci kandidátních listin, o kterých se také zmíním. Poslední část třetí kapitoly bude zaměřena na problematiku zjišťování výsledků voleb a způsobu přepočítávání platných hlasů na mandáty pro jednotlivé kandidující subjekty.

V poslední čtvrté kapitole bakalářské práce se zaměřím na problematiku voleb v mém rodném městě Krnově. Zpracuji konkrétně průběh voleb do Zastupitelstva ve městě Krnově, které proběhly naposledy v roce 2014. Zaměřím se jak na samotný průběh a výsledky těchto voleb, tak také na srovnání s volbami předcházejícími. Při zjištění výsledku voleb do zastupitelstva města Krnova došlo k určitým pochybnostem, které vedly až k tomu, že se jimi zabýval Krajský soud v Ostravě. Došlo ke zjištění, že byl značným způsobem porušen zákon o volbách do zastupitelstev obcí při posuzování platnosti hlasů okrskovou volební komisí. Jak byl případ krajským soudem vyřešen a jeho podrobnější problematiku zpracuji v rámci této závěrečné části.

Při zpracovávání všech témat, jak místní správy, tak i problematiky voleb do zastupitelstev obcí budu vycházet především z odborných publikací různých autorů. Nezbytnou součástí pro zpracování této problematiky je využití platných právních předpisů, jako je Ústava České republiky, zákon o obcích a zákon o volbách do zastupitelstev obcí. Nelze také opomenout soudní judikaturu. Při psaní bakalářské práce využiji metody popisné, systémové a srovnávací.

1. Charakteristika a právní zakotvení samosprávy

1.1 Charakteristika samosprávy

Samospráva tvoří svébytné postavení vedle státní správy a je tedy důležitou částí veřejné moci. Představuje konkurenční subjekt vůči jiným představitelům veřejné moci a tím upevňuje dělbu moci ve státě. Samospráva zabraňuje koncentraci a zneužití moci v jediném mocenském centru.¹ Na samosprávu je dnes nahlíženo jako na výraz demokratického režimu, nezávislosti a samostatnosti občanů. Je považována za jeden z velmi významných atributů občanské společnosti.² Ústavní soud také zdůraznil, že je nutné na samosprávu nahlížet jako na demokratickou organizační správu vlastních záležitostí, která je uskutečňována na základě zákonů a pod státním dohledem právnosti. Samospráva je ovšem státním orgánům nepodřízena.³ Z názorů teoretiků správního práva bych rád uvedl jejich vlastní pohledy na samosprávu. *M. Kopecký samosprávu charakterizuje jako „ústavou a zákony stanovený okruh úkolů veřejné správy, jejichž vykonávání vlastním jménem je svěřeno samosprávné korporaci odlišné od státu. Nositel samosprávy není při jejím výkonu podřízen orgánům státní správy, státu přísluší především pouze právní dozor nad jednáním samostatných korporací“.* *J. Průcha samosprávou chápe „veřejnou správu uskutečňovanou jinými veřejnoprávními subjekty než státem“.* *D. Hendrych spíše mimochodem charakterizuje samosprávu z pohledu organizace veřejné správy jako činnost vykonávanou orgány samosprávných právních subjektů, pokud je na ně zákonem výkon veřejné správy delegován a trvale svěřen do jejich samostatné odpovědnosti.*⁴

Pokud jde o aktuální pojetí, s pojmem samospráva se obvykle setkáváme při základním členění veřejné správy na správu vykonávanou státními subjekty, tj. správu státní a samosprávu, jež je zajišťována nestátními, veřejnoprávními subjekty.⁵ Veřejná správa se tedy v České Republice dělí na státní správu, samosprávu a jinou ostatní veřejnou správu. Státní správa je záměrná činnost, která sleduje dosažení určitého cíle a tento cíl je veřejný.⁶ Je vykonávána státem, stát je veřejnoprávní korporace a vykonává ji prostřednictvím svých

¹ KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. 1. vydání. Praha: Linde, 2007. s. 19

² WOKOUN, René, MATES, Pavel, KADERÁBKOVÁ Jaroslava a kolektiv. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011, s. 323

³ Nález Ústavního soudu ze dne 19.1. 1994, sp. zn. Pl. ÚS 5/93

⁴ SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 3. Aktualizované a upravené vydání, Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 2013, s. 314

⁵ SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 3. Aktualizované a upravené vydání, Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 2013, s. 315

⁶ PRŮCHA, Petr. *Správní právo. Obecná část*. 8. vydání. Brno: Doplněk, 2012. s. 60

orgánů nebo jinými veřejnoprávními subjekty. Stát říká svými zákony, co chce regulovat a co přenechá samosprávným korporacím. Samotnými vykonavateli státní správy jsou správní úřady, jejichž působnost a pravomoc je vymezena zákonem.⁷

Samospráva je ta část veřejné správy, která je realizována jinými veřejnoprávními subjekty než státem, subjekty korporativního charakteru označované jako veřejnoprávní korporace. Korporaci můžeme chápat jako sdružení osob, které vyvíjí společnou činnost, sleduje dosažení určitého cíle a tento cíl je veřejný. Je právnickou osobou, což znamená, že vystupuje v právních vztazích vlastním jménem, nese za své jednání odpovědnost a má právní subjektivitu.⁸ Do samosprávné činnosti je možné zasahovat jen na základě zákona. Samosprávné orgány při jejím výkonu nejsou součástí hierarchického systému státní správy, a tudíž nepodléhají subordinaci. Samospráva však není zcela odtržena od státu, je kontrolovatelná, především její aktivity podléhají správnímu dozoru prováděnému správními úřady.⁹

Hlavním znakem samosprávy je decentralizace správy, kdy dochází k delegování části výkonu určitých veřejných záležitostí na nestátní subjekty, tedy na veřejnoprávní korporace, které tyto záležitosti spravují samostatně v rámci určeném zákony a jinými právními předpisy.¹⁰ Jedná se o naplnění modelu smíšené státní správy a samosprávy, který umožňuje státu to, aby využil územní samosprávu k tomu, aby za něj vykonávala část státní správy.¹¹ Účelem je přiblížení státní správy občanům, ale také o ušetření velké části finančních prostředků státu. Běžný občan jako laik neznalý v organizaci veřejné správy při kontaktu se správním orgánem často nerozlišuje, zda jeho potřeba spadá do výkonu státní správy, nebo samosprávy. Znamená to tedy, že pro něj tyto instituty splývají v jeden, což je ale podle mého názoru správný projev přiblížení státní správy občanovi.

Předmětem samosprávy je správa věcí veřejných na územní úrovni, tedy obce a kraje, nebo v souvislosti s výkonem určitého druhu povolání (profesní komory), případně v souvislosti s vykonáváním specifické činnosti (vzdělávání).¹² V případě územní samosprávy, která je spojena s určitým územím, tvoří jeho základní stupeň území obce. Nad obcí pak

⁷ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část*. 8. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 100

⁸ PRŮCHA, Petr. *Správní právo. Obecná část*. 8. vydání. Brno: Doplněk, 2012. s. 65

⁹ SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 3. Aktualizované a upravené vydání, Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 2013, s. 322

¹⁰ WOKOUN, René, MATES, Pavel, KADEŘÁBKOVÁ Jaroslava a kolektiv. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011, s. 320

¹¹ KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. 1. vydání. Praha: Linde, 2007. s. 26

¹² SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 2. vydání, Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 2009, s. 297

působí samospráva na úrovni vyšších územních samosprávných celků, tedy krajů.¹³ Zájmovou samosprávu můžeme rozdělit na profesní samosprávu, která představuje sdružení občanů stejného profesního zaměření a bývá založena na principu povinného členství. Druhou skupinou zájmové samosprávy je zájmová samospráva, která sdružuje občany stejných zájmů a zálib, jejichž členství je založeno na dobrovolnosti. Řadíme zde právě sdružení občanů v politických stranách.¹⁴

1.2 Právní zakotvení samosprávy

Územní samospráva je v České republice zakotvena v právním předpise s nejvyšší právní silou, tedy v ústavním zákoně číslo 1/1993 Sb., Ústava České republiky, v platném znění (dále jen Ústava).¹⁵ Samotné zaručení práva na samosprávu je obsaženo již v hlavě I. v základním ustanovení článku 8., kde se říká, že se zaručuje samospráva územních samosprávných celků.¹⁶ Konkrétní zakotvení samosprávy najdeme v hlavě VII. od článku 99 až po článek 105. Je zde obsaženo ústavně zaručené právo občana na územní samosprávu.¹⁷ V jednotlivých člancích jsou obsaženy základní prvky samosprávy, jako je osobní, územní a ekonomický základ.¹⁸ Konkrétně osobní a územní základ nalezneme v článku 100, který říká, že územní samosprávné celky jsou územními společenstvími občanů, které mají právo na samosprávu. Zákon stanoví, kdy jsou správní obvody.¹⁹ Ekonomický základ je pak zakotven v článku 101 odstavec 3, kdy územní samosprávné celky jsou veřejnoprávními korporacemi, které mohou mít vlastní majetek a hospodaří podle vlastního rozpočtu.²⁰ Ústava umožňuje orgánům obce vydávat právní předpisy, podle článku 79 odstavce 3 mohou orgány územní samosprávy na základě a v mezích zákona vydávat právní předpisy, jsou-li k tomu zákonem zmocněny.²¹ V hlavě sedmé lze také v článku 104 odstavci 3 Ústavy nalézt zmocnění k vydávání právních předpisů obecně závazných vyhlášek obecním zastupitelstvem.²² Celkově, ale lze říci, že územní samospráva je v Ústavě zakotvena velmi obecně, její

¹³ KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. 1. vydání. Praha: Linde, 2007, s. 20

¹⁴ KÁŇA, Pavel. *Základy veřejné správy*. 2. doplněné a přepracované vydání. Ostrava: Montanex, 2007, s.47

¹⁵ KOČÍ, Roman. *Obecní samospráva v České republice*. 1. vydání. Praha: Leges, 2012, s. 13

¹⁶ čl. 8 z. č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, v platném znění

¹⁷ čl. 99 z. č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, v platném znění

¹⁸ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část*. 8. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 133

¹⁹ čl. 100 odstavec 1 z. č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, v platném znění

²⁰ čl. 101 odstavec 3 z. č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, v platném znění

²¹ KOČÍ, Roman. *Obecní samospráva v České republice*. 1. vydání. Praha: Leges, 2012, s. 15

²² čl. 104 odstavec 3 z. č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, v platném znění

podrobnější charakteristika a organizace je provedena v zákonné formě. V této zákonné rovině bych zmínil především tyto právní normy:

- a) zákon číslo 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), v platném znění (dále jen „zákon o obcích“)
- b) zákon číslo 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), v platném znění
- c) zákon číslo 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, v platném znění

Na mezinárodněprávní úrovni samosprávu upravuje dokument Rady Evropy, Evropská charta místní samosprávy. Tento mezinárodní dokument byl přijat v roce 1985 ve Štrasburku a Česká republika k němu přistoupila v roce 1999. Jejím hlavním cílem a záměrem je nastavení a vytvoření určitého společného standartu pro fungování místní samosprávy v rámci Evropské unie.²³ Evropská charta místní samosprávy je konstruována tak, že obsahuje pravidla, ke kterým musí členský stát přistoupit a pravidla, ke kterým může přistoupit za předpokladu, že mu vyhovují. Česká republika se ve smyslu článku 12 odst. 1 Evropské charty místní samosprávy považuje být vázána ve 24 odstavci I. části Charty, z toho 13 odstavci uvedenými v článku 12 odst. 1 Charty.²⁴

²³ KOČÍ, Roman, *Obecní samospráva v České republice*. 1. vydání. Praha: Leges, 2012, s. 13

²⁴ Z. č. 181/1999 Sb., sdělení Ministerstva zahraničních věcí České republiky o přijetí Evropské charty místní samosprávy

2. Obec jako veřejnoprávní korporace se zaměřením na pravomoci zastupitelstva

2.1 Obec

Tradičním základem územní samosprávy je obec. Obec je územním společenstvím občanů, kteří mají právo na samosprávu. Známa je zásada, že svobodná obec je základem svobodného státu.²⁵ Obec je považována za základní článek územní samosprávy. Představuje samostatný právní subjekt, který reprezentuje veřejné zájmy a zájmy občanů.²⁶ Rozlišujeme tři druhy obcí, dle jejich výkonu přenesené působnosti a to obce základní se základním rozsahem působnosti, obec s pověřeným obecním úřadem a obce s obecním úřadem s rozšířenou působností.²⁷ Základní charakteristické znaky obce jsou její vlastní území, obyvatelstvo obce, soustava orgánů, vlastní majetek a hospodaření dle vlastního rozpočtu.²⁸ Mezi orgány obce patří zastupitelstvo obce, rada obce, starosta, místostarosta, obecní úřad. Orgánem obce je také obecní policie a případně i zvláštní orgány zřizované podle zvláštních předpisů. Vzhledem k rozsahu této práce se budu zabývat pouze zastupitelstvem obce.

Obec jakožto veřejnoprávní korporace jsou právníckými osobami a mají tudíž právní subjektivitu. Tuto právní subjektivitu potvrzuje i fakt, že obec vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese za své jednání odpovědnost.²⁹ Právní subjektivita se pojí s územní samosprávou jako takovou, nikoliv s jednotlivými jejími orgány a tudíž v soukromoprávních jednáních vystupuje vždy obec.³⁰ Toto postavení je zakotveno již v samotné Ústavě v článku 101 odstavci 3, který říká, že územní samosprávné celky jsou veřejnoprávními korporacemi, které mohou mít vlastní majetek a hospodaří podle vlastního rozpočtu.³¹ Na toto ústavní zakotvení navazuje právní předpis zákon o obcích, kde v §2 odstavci 1 je stanoveno, že obec je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek.³² Ústavně je také zakotvena normotvorná pravomoc obce, kdy v samostatné působnosti je zastupitelstvo oprávněno vydávat obecně

²⁵ KOUDELKA, Zdeněk. *Obecní samospráva*. Brno : ve spolupráci s nakl. Doplněk vydalo Občanské sdružení pro region, 2006, s. 7

²⁶ KÁNA, Pavel. *Základy veřejné správy*. 2. doplněné a přepracované vydání. Ostrava: Montanex, 2007, s.47

²⁷ § 61 odstavec 1 z. č. 128/2000 o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

²⁸ KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. 1. vydání. Praha: Linde, 2007, s. 20

²⁹ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část*. 8. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 141

³⁰ KOUDELKA, Zdeněk. *Obecní samospráva*. Brno : ve spolupráci s nakl. Doplněk vydalo Občanské sdružení pro region, 2006, s. 7

³¹ čl. 101 odstavec 3 z. č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, v platném znění

³² § 2 odstavec 1 z. č. 128/2000 o obcích (obecní zřízení), v platném znění

závazné vyhlášky.³³ V rámci přenesené působnosti má normotvornou pravomoc obecní rada, které přísluší přijímat nařízení obce. Obec může vydávat nařízení obce jen pro ten správní obvod, v němž vykonává svou rozšířenou působnost.³⁴

2.2 Samostatná působnost obce

Samostatná působnost je zakotvena již v samotné Ústavě České republiky, jak jsem se zmínil v úvodu této kapitoly. Konkrétně ji provádějí samotné zákony, kdy obecné vymezení této působnosti se nachází v zákoně o obcích v §8, který říká, že pokud zvláštní zákon nestanoví, že jde o přenesenou působnost obce, platí, že jde vždy o samostatnou působnost.³⁵ Samostatná působnost obce spadá do územní působnosti samosprávných celků, kde se vedle této řadí i přenesená působnost. Výkon samostatné působnosti je výrazem decentralizace veřejné správy, kdy nositelem správy je jiný subjekt než stát.³⁶ V rámci samostatné působnosti je obec vázána zákony a obecně závaznými právními předpisy. Naproti tomu při výkonu přenesené působnosti je obec vázána zákony, ostatními obecně závaznými právními předpisy, v jejich mezích také usnesením vlády a směrnicemi ústředních orgánů státní správy.³⁷ Do samostatné působnosti se řadí zejména záležitosti, které jsou v zájmu obce a jejich občanů, nepřesahující rámec územně samosprávného celku a nejsou zákonem svěřeny krajům, nebo pokud nejde o výkon přenesené působnosti orgánů obce.³⁸ Rozsah samostatné působnosti obce konkretizuje především §84 zákona o obcích. Jedná se zde o takové záležitosti, které jsou svěřeny do působnosti zastupitelstva obce.³⁹

2.3 Zastupitelstvo obce a jeho pravomoci

Samostatnou i přenesenou působnost obce realizují s výjimkou případů řešených v místním referendu orgány obce. Samosprávným a zastupitelským sborem obce je zastupitelstvo, od kterého je potom odvozováno postavení dalších orgánů obce.⁴⁰ Zastupitelstvo obce je jediný z orgánů obce, který je ústavně zakotven a Ústava přímo

³³ KOČÍ, Roman, *Obecní samospráva v České republice*. 1. vydání. Praha: Leges, 2012, s. 15

³⁴ PRŮCHA, Petr. *Správní právo. Obecná část*. 8. vydání. Brno: Doplněk, 2012. s. 213

³⁵ § 8 z. č. 128/2000 o obcích (obecní zřízení), v platném znění

³⁶ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část*. 8. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 147

³⁷ PRŮCHA, Petr. *Správní právo. Obecná část*. 8. vydání. Brno: Doplněk, 2012. s. 162

³⁸ WOKOUN, René, MATES, Pavel, KADEŘÁBKOVÁ Jaroslava a kolektiv. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011, s. 323

³⁹ § 84 z. č. 128/2000 o obcích (obecní zřízení), v platném znění

⁴⁰ PRŮCHA, Petr. *Správní právo. Obecná část*. 8. vydání. Brno: Doplněk, 2012. s. 215

obsahuje jeho název, název členů i délku funkčního období tak i jeho právo tvorbu.⁴¹ Má přímou demokratickou legitimitou určenou občany ve volbách, tudíž může být zastupitelstvo vnímáno jako hlavní orgán, který je nadřazen všem ostatním obecním orgánům.⁴² Jedná se o kolektivní orgán složený z členů volených v přímých volbách občany obce na dobu čtyř let. Počet členů zastupitelstva se odvíjí od počtu obyvatel a velikosti územního obvodu obce. Minimálním počtem je 5 a maximálním až 55 členů.⁴³ Počet členů zastupitelstva obce, který má být zvolen se musí oznámit na úřední desce a to nejpozději do dvou dnů po jeho stanovení. Rozhodujícím faktorem pro stanovení počtu členů zastupitelstva je počet obyvatel obce k 1. lednu toho roku, ve kterém se konají volby.⁴⁴ Mandát členovi zastupitelstva vzniká zvolením od okamžiku ukončení hlasování. Svůj mandát musí utvrdit složením slibu na prvním zasedání zastupitelstva. Člen zastupitelstva disponuje reprezentativním mandátem, což znamená, že není vázán žádnými příkazy od voličů či politických stran.⁴⁵ Zastupiteli jsou vymezena určitá práva a povinnosti. Mezi práva patří právo iniciativy, kdy může předkládat návrhy zastupitelstvu, radě, výborům a komisím. Právo interpelace, kdy může vznášet dotazy, připomínky a podněty na radu obce a jednotlivé členy, na předsedy výborů, na vedoucí organizačních složek a jiné další orgány. Dále má právo požadovat informace od zaměstnanců obecního úřadu, které souvisejí s výkonem zastupitelské funkce.⁴⁶ Zde Nejvyšší správní soud stanovil, že tyto informace mají být poskytovány dle pravidel plynoucích ze zákona o svobodném přístupu k informacím.⁴⁷ Mezi povinnosti člena zastupitelstva spadá aktivní účast na zasedání zastupitelstva a jiných orgánů, jejichž je členem, plnit úkoly uložené těmito orgány a hájit zájmy občanů obce. Jeho povinností je také vyvarovat se střetu zájmu, aby se při projednávání a rozhodování určité záležitosti neobjevily skutečnosti nasvědčující tomu, že dochází ke zvýhodňování jeho samotného, osoby blízké nebo osoby, kterou zastupuje ze zákona nebo na základě plné moci.⁴⁸

Zastupitelstvu náleží rozhodující oprávnění v oblasti samostatné působnosti v těch záležitostech a v rozsahu, který je mu svěřen zákonem a dále si může vyhradit i další

⁴¹ KOUDELKA, Zdeněk. *Obecní samospráva*. Brno : ve spolupráci s nakl. Doplněk vydalo Občanské sdružení pro region, 2006. s. 57

⁴² WOKOUN, René, MATES, Pavel, KADEŘÁBKOVÁ Jaroslava a kolektiv. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011, s. 347

⁴³ KÁŇA, Pavel. *Základy veřejné správy*. 2. doplněné a přepracované vydání. Ostrava: Montanex, 2007, s.52

⁴⁴ § 68 odstavec 2 z. č. 128/2000 o obcích (obecní zřízení), v platném znění

⁴⁵ KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. 1. vydání. Praha: Linde, 2007. s. 171-172

⁴⁶ WOKOUN, René, MATES, Pavel, KADEŘÁBKOVÁ Jaroslava a kolektiv. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011, s. 347

⁴⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 2. 2013, č.j. 8 Aps 5/2012-47

⁴⁸ KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. 1. vydání. Praha: Linde, 2007. s. 179

pravomoci v rámci samostatné působnosti mimo ty, které náleží radě.⁴⁹ Zastupitelstvo obce rozhoduje také o záležitostech, které do samostatné působnosti svěří speciální zákon.⁵⁰ Konkrétně je zastupitelstvu vyhrazeno rozhodovat o těchto záležitostech. Schvaluje program rozvoje obce, rozpočet obce a závěrečný účet obce, zřizuje nebo ruší příspěvkové organizace a právnické osoby, vydává obecně závazné vyhlášky, rozhoduje o vyhlášení místního referenda, volí ze svých řad starostu, místostarostu a další členy rady obce, zřizuje a zrušuje obecní policii, rozhoduje o spolupráci s jinými obcemi a další zákonem vymezené pravomoci.⁵¹ Samotné spravování obce zastupitelstvem neznámá, že by zvolené zastupitelstvo a představitelé obce stáli nad společenstvím těch, kteří je k výkonu samosprávy zvolili a měli by brát stále v úvahu, že nejsou majiteli obce a že správa obce není poručníkováním těch, kteří obec tvoří.⁵²

Zastupitelstvo vykonává svou působnost na veřejných zasedáních, na kterých se schází dle potřeby, ale nejméně jedenkrát za tři měsíce. Zasedání svolává starosta a zpravidla jej i řídí. Zastupitelstvo je schopno se usnášet a hlasovat za přítomnosti nadpoloviční většiny všech jeho členů, nestanoví-li zákon jinak.⁵³ Zasedání zastupitelstva obce lze rozlišit na dva typy zasedání. Prvním z nich je ustavující zasedání zastupitelstva obce a potom veřejná zasedání zastupitelstva obce neboli řádná, běžná. Ustavující zasedání se koná po volbách do zastupitelstev obcí, jde tedy o první zasedání nového zastupitelstva. Následná zasedání jsou již ta veřejná, běžná.⁵⁴ Zastupitelstvo se při zasedání řídí jednacím řádem a o průběhu hlasování pořizuje zápis.⁵⁵ O konání zasedání zastupitelstva informuje občany obce obecní úřad. Ten tuto informaci musí uveřejnit na úřední desce minimálně sedm dní před konáním zasedání zastupitelstva, kde uvede místo, dobu a navržený program připravovaného zasedání. Kromě toho tuto informaci obvykle uveřejní i na svých webových stránkách obce.⁵⁶

Zastupitelstvo je oprávněno k zřizování vlastních orgánů, kterými jsou výbory. Zákon stanovuje povinnost zastupitelstvu obce obligatorně zřídit kontrolní a finanční výbor.⁵⁷ Výbory mají postavení iniciativních a kontrolních orgánů, které předkládají zastupitelstvu svá stanoviska, návrhy a jsou mu ze své činnosti odpovědny. Výbory jsou zpravidla zřizovány na

⁴⁹ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část*. 8. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 155

⁵⁰ KOČÍ, Roman, *Obecní samospráva v České republice*. 1. vydání. Praha: Leges, 2012, s. 93

⁵¹ § 84 odstavec 2 z. č. 128/2000 o obcích (obecní zřízení), v platném znění

⁵² Nález Ústavního soudu ze dne 20. 6. 2012, sp. z. IV. ÚS. 1167/11

⁵³ WOKOUN, René, MATES, Pavel, KADEŘÁBKOVÁ Jaroslava a kolektiv. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011, s. 348

⁵⁴ KOČÍ, Roman, *Obecní samospráva v České republice*. 1. vydání. Praha: Leges, 2012, s. 81

⁵⁵ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část*. 8. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 156

⁵⁶ KOČÍ, Roman, *Obecní samospráva v České republice*. 1. vydání. Praha: Leges, 2012, s. 81

⁵⁷ PRŮCHA, Petr. *Správní právo. Obecná část*. 8. vydání. Brno: Doplněk, 2012, s. 217

dobu neurčitou, ale při zvolení nového zastupitelstva si zřizuje výbory podle vlastního uvážení a také je nově obsadí. Výbory jsou nejméně tříčlenné a vždy musejí být v lichém počtu. Předsedu a ostatní členy výboru volí ze svých řad zastupitelstvo obce. Výbory se scházejí dle potřeby a k platnému usnesení je třeba vyslovení souhlasu nadpoloviční většiny všech členů.⁵⁸ V obci, kde podle posledního sčítání lidu žije v jejím územním obvodu alespoň 10% občanů hlásících se k národnostní menšině jiné než české, zřídí výbor pro národnostní menšiny.⁵⁹

⁵⁸ KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. 1. vydání. Praha: Linde, 2007. s. 211

⁵⁹ § 117 odstavec 3 z. č. 128/2000 o obcích (obecní zřízení), v platném znění

3. Volby do obecního zastupitelstva

Právo občanů volit si své zástupce do zastupitelstev obcí je zaručeno již v právním předpise té nejvyšší právní síly, tedy v Ústavě České republiky. Ústava jej vymezuje v hlavě sedmé článku 102, který stanovuje zásady volebního práva. Zastupitelé mají být voleni tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva.⁶⁰ Samotné podmínky pro průběh voleb dle tohoto ustanovení stanoví až zákon. Volební právo je pro občany zaručeno v Listině základních práv a svobod, konkrétně ve druhém oddílu, dvacátém prvním článku. Hovoří se zde o tom, že občané mají právo podílet se na správě věcí veřejných a to buď přímo, prostřednictvím místního referenda, nebo svobodnou volbou svých zástupců ve volbách.⁶¹ Pro samotné naplnění principu svobodných voleb je nutný respekt k dalším souvisejícím právům a svobodám, jež jsou pro demokratickou politickou soutěž nezbytné. Patří mezi ně především svoboda projevu, práva na informace dle článku 17 Listiny, právo pokojně se shromažďovat dle článku 19 Listiny a právo se svobodně sdružovat dle článku 20 Listiny.⁶² Ústava, ale i Listina základních práv a svobod příliš samotné zásady voleb do zastupitelstev obcí nestanovuje a spíše se jedná o vymezení požadavků k demokratickým principům právního státu.⁶³ Tím, že samotné zásady jsou ponechány normám o síle zákona, má velký význam článek 40 Ústavy, který upravuje pojem volební zákon, který je schvalován jak Poslaneckou sněmovnou, tak i horní komorou Senátem. Z judikatury Ústavního osudu vyplývá, že i zákon upravující volby do zastupitelstev obcí či krajů je nutno považovat za volební zákon ve smyslu čl. 40 Ústavy.⁶⁴

Jak jsem již zmínil samotný průběh a organizace voleb je stanovena zákonnými normami. Zákonná úprava voleb do obecních zastupitelstev prošla od svého vzniku mnohými změnami. První skutečné komunální volby se odehrály po listopadových událostech z roku 1989 23. a 24. listopadu následujícího roku. Česká národní rada tehdy přijala zákon č. 386/1990 Sb., o volbách do zastupitelstev v obcích, je tedy zřejmé, že byl sestavován ve velké časové tísní a pod vlivem hektických událostí.⁶⁵ Tyto první volby měly historicky nejvyšší účast voličů, kdy přišlo dát svůj hlas téměř 74% obyvatel Československé republiky. Nejvíce

⁶⁰ čl. 102 odstavec 1 z. č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, v platném znění

⁶¹ čl. 21 odstavec 1 z. č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod, v platném znění

⁶² ANTOŠ, Marek, *Principy voleb v České republice*. Praha: Linde Praha akciová společnost, 2008, s. 105

⁶³ ŠARADÍN, Pavel, OUTLÝ, Jan. *Studie o volbách do zastupitelstev v obcích*. 1. vydání. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2004. s. 12

⁶⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 22. 6. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 13/05.

⁶⁵ ŠARADÍN, Pavel, OUTLÝ, Jan. *Studie o volbách do zastupitelstev v obcích*. 1. vydání. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2004. s. 16

hlasů získalo Občanské fórum.⁶⁶ Byla tato obrovská účast důsledkem toho, že lidé byli z dob komunistické éry zvyklí chodit povinně k volbám, anebo že si konečně mohli vybrat a svobodně vyjádřit svůj názor a sympatie ke kandidátům té či oné strany? Podle mého názoru je to nyní složité posoudit, ale spíše se přikláním k druhé možnosti, protože společnost byla plná síly a energie ke změně celého systému a proto své právo svobodně volit vzala odpovědně do svých rukou. Další zákon č. 298/1992 Sb., o volbách do zastupitelstev v obcích a o místním referendu vyšel o dva roky později, aby napravit řadu technických nesrovnalostí a zavedl také úpravu místního referenda. Tento zákon ale nikdy nebyl k řádným volbám použit, protože byl sepsán pro podmínky federálního shromáždění, které se v témže roce rozdělilo. Dalšími právními předpisy upravující proces komunálních voleb byly zákony č. 152/1994 Sb., o volbách do zastupitelstev v obcích a o změně a doplnění některých dalších zákonů a zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů (dále jen zákon o volbách do zastupitelstev obcí), který je po novelizacích platný dodnes.⁶⁷

Zastupitelé v obcích jsou voleni na čtyřleté volební období, přičemž samotné volby se konají ve lhůtě 30 dnů před koncem funkčního období. Komunální volby jsou uskutečňovány na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva formou tajného hlasování.⁶⁸ Všeobecnost volby spočívá v tom, že žádný občan nesmí být vyloučen z práva volby bez závažných důvodů. Všechny hlasy voličů jsou si rovny, každý hlas má stejnou váhu, která není nikterak ovlivněna. Členové do zastupitelstva jsou voleni přímo občany. Jelikož se jedná o tajnou volbu, znamená to, že volič uskuteční své hlasování mimo dohled volební komise a to za připravenou plentou, kde vyplní svůj hlasovací lístek. Tajnost průběhu volby není samoúčelným prvkem, nýbrž úzce souvisí s principem svobodných voleb. Umožňuje voliči, aby volil pouze na základě svého přesvědčení a aby se nikomu ze své volby nezodpovídal krom sebe samého.⁶⁹ Volby do zastupitelstev obcí vyhlašuje prezident republiky nejpozději 90 dnů před jejich konáním. Řádné volby se konají ve dvou dnech a ve všech obcích stejně. Těmito dny jsou pátek a sobota, kdy první den začíná hlasování od 14:00 hodin a končí ve 22:00 hodin. Druhý hlasovací den začíná od 8:00 hodin a končí ve 14:00 hodin. Konají-li se

⁶⁶Dostupné na: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1302570-po-prvnich-svobodnych-volbach-v-cervnu-si-lide-svobodne-vybrali-i-sva>

⁶⁷ ŠARADÍN, Pavel, OUTLÝ, Jan. *Studie o volbách do zastupitelstev v obcích*. 1. vydání. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2004. s. 17

⁶⁸ §1- §2 z. č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí

⁶⁹ Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 12. 2004, č. j. Vol 13/2004-91

volby pouze v jednom dni, jedná se o volby dodatečné, opakované nebo nové volby a tyto probíhají od 7:00 hodin a končí ve 22:00 hodin.⁷⁰

3.1. Právo volit a být volen

Občan obce má právo volit své zástupce do obecního zastupitelstva, má tedy aktivní volební právo. Právo volit do zastupitelstva obce, města či hlavního města Prahy má občan obce, který je státním občanem České republiky, nejpozději druhý den řádných voleb dosáhl věku 18 let a je registrován k trvalému pobytu v dané obci. Konají-li se volby v městských obvodech nebo částech, má zde právo volit jen ten volič, který je v den voleb v městské části nebo obvodu hlášen k trvalému pobytu.⁷¹ Volební právo volit a být volen v obecních volbách mají jako příslušníci tohoto státu také dle mezinárodní smlouvy občané Unie mající bydliště v členském státě, jehož nejsou státním příslušníkem.⁷² Tyto osoby musejí být přihlášeny v obci na území České republiky k trvalému pobytu a zapsáni v dodatku ke stálému seznamu voličů. Standartní počet let, který cizince opravňuje k přiznání volebního práva je stanoven na 5 let.⁷³ Otázkou trvalého pobytu občana jiného členského státu Unie jako jedinou podmínkou pro nabytí práva volit do obecních zastupitelstev se zabýval krajský soud. Ve svém usnesení stanovil, že obecní úřad má povinnost zapsat do dodatku stálého seznamu voličů každého občana jiného členského státu Evropské unie, který o to požádal a splnil zákonné podmínky vyplývající z §4 zákona č. 491/2001 Sb. s tím, že postačuje namísto splnění podmínky přihlášení se k trvalému pobytu také přihlášení se k přechodnému pobytu v příslušné obci.⁷⁴ Důvodem k této úpravě je fakt, že trvalý pobyt občanů ČR a cizinců má diametrálně odlišný charakter. Zatímco trvalý pobyt občana ČR lze považovat za “evidenční“ trvalý pobyt dle zákona o evidenci obyvatel, naopak v případě trvalého pobytu cizinců se rozumí trvalý pobyt dle zákona o pobytu cizinců, přičemž toto povolení lze získat až po několika letech pobytu. Na základě tohoto tvrzení a k přihlédnutí k směrnici Rady č. 94/80/ES krajský soud konstatoval, že požadavek trvalého pobytu je diskriminační vůči jiným občanům Evropské

⁷⁰ §3 z. č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, v platném znění

⁷¹ §4 odstavec 1 z. č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, v platném znění

⁷² Smlouva o založení evropského společenství, čl. 19 odst. 1

⁷³ MACHOVÁ, Zuzana, *Volební právo cizinců v komunálních volbách České republiky a jeho využití*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2013. s. 75

⁷⁴ Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 19.9. 2014, č.j. 64 A 6/2014-20

unie a že §4 zákona č. 491/2001 Sb. nelze vyložit eurokonformním způsobem, aplikoval přímý účinek Smlouvy a směrnice, která volební právo podmiňuje bydlištěm.⁷⁵

Negativně je aktivní volební právo omezeno jen z důvodu zákonně vymezených překážek, kterými jsou omezení osobní svobody z důvodu výkonu trestu odnětí svobody, omezení svéprávnosti k výkonu volebního práva, omezení osobní svobody z důvodu ochrany zdraví lidu, výkon služby vojáka z povolání v zahraničí nebo výkon vojenské základní nebo náhradní služby, vyžaduje-li to plnění povinností z této služby vyplývajících.⁷⁶ Je tedy patrné, že volební právo lze omezit jen, je-li volič mimo obec, kde má trvalý pobyt z důvodu vazby nebo výkonu vojenské služby, ze které se nemůže vzdálit anebo trpí-li duševní poruchou. Touto otázkou překážky výkonu volebního práva pro osoby zbavené způsobilosti k právním úkonům se zabýval Ústavní soud České republiky, který judikoval, že je nutné, aby soudy zohlednily a řádně zdůvodnily to, zda je konkrétní osoba schopna porozumět smyslu, účelu a důsledkům voleb.⁷⁷

Právo být zvolen členem zastupitelstva má každý volič, u kterého není překážka ve výkonu volebního práva. Členem zastupitelstva městského obvodu nebo části může být zvolen ten volič, kterému v tom nebrání překážka ve výkonu volebního práva a je v tomto obvodu nebo části přihlášen k trvalému pobytu.⁷⁸ Podle Ústavního soudu České republiky, musí být ten, jenž kandiduje na člena zastupitelstva v dané obci hlášen k trvalému pobytu té obce.⁷⁹ Funkce člena zastupitelstva je neslučitelná s funkcí zaměstnance zařazeného do obecního úřadu této obce, pověřeného obecního úřadu, krajského či finančního úřadu. Podmínkou neslučitelnosti je, že zaměstnanec vykonává přímo státní správu vztahující se k územní působnosti příslušné obce, nebo za podmínky, že jde o zaměstnance jmenovaného radou obce, starostou nebo hejtmanem kraje.⁸⁰

3.2 Volební orgány

K samotným přípravám, organizaci a průběhu voleb slouží volební orgány. Tyto volební orgány nám přímo vymezuje zákon o volbách do zastupitelstev obcí a řadí mezi ně Státní volební komisi, Ministerstvo vnitra, Český statistický úřad, krajský úřad, pověřený

⁷⁵Dostupné na: <http://www.pravniprostor.cz/judikatura/mezinarodni-a-evropske-pravo/cizinci-nepotrebuji-trvaly-pobyt-k-ucasti-na-obecnich-volbach>

⁷⁶ BALÍK, Stanislav, *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1 vydání. Praha: Grada, 2009. s 85

⁷⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 12. 7. 2010 sp.zn. IV. ÚS 3102/08

⁷⁸ §5 odstavec 1 z. č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, v platném znění

⁷⁹ Usnesení Ústavního soudu ze dne 12. 4. 2010, sp. zn. I. ÚS 35/07

⁸⁰ §5 odstavec 2 z. č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, v platném znění

obecní úřad, obecní úřad v obcích, kde rada obce zřídila alespoň 2 odbory obecního úřadu, obecní úřad, starosta a okrsková komise.⁸¹ Svou činnost tyto orgány vykonávají jako výkon státní správy.

Ústředním orgánem pro výkon státní správy na úseku voleb do zastupitelstev obcí je Ministerstvo vnitra. Přísluší mu metodické řízení, kontrola organizační a technické přípravy průběhu a provedení voleb. Ministerstvo také řeší stížnosti na organizačně technické zabezpečení voleb na úrovni krajů. Zajišťuje tisk volebních materiálů a organizačně zajišťuje tisk hlasovacích lístků.⁸²

Stálým volebním orgánem na úseku voleb do zastupitelstev obcí je Státní volební komise, která koordinuje přípravu, organizaci, průběh a provedení voleb. Dohlíží nad zabezpečením úkonů nezbytných pro správné provedení organizačně technických záležitostí v těchto volbách. Jejím úkolem je také vyhlášovat a uveřejňovat celkové výsledky voleb do zastupitelstev obcí ve formě sdělení ve Sbírce zákonů. V neposlední řadě také vydává povolení k přítomnosti dalších osob při sčítání hlasů okrskovou volební komisí.⁸³

Technické zpracovávání, zjišťování a poskytování výsledků voleb do zastupitelstev obcí zajišťuje Český statistický úřad. Tento orgán pořizuje technická zařízení a programové vybavení používaných při zpracovávání výsledků voleb. Dále je jeho úkolem vyhotovovat zápisy o výsledcích voleb a technicky zpracovávat a zajišťovat dostupnost nejen celkových výsledků, ale také průběžných výsledků.⁸⁴ Zákon také taxativně vymezuje pravomoci zaměstnance Českého statistického úřadu, který je například oprávněn být přítomen v místnosti, kde okrsková volební komise sčítá hlasy, vydat pokyn k ukončení zasedání okrskové volební komise nebo poskytovat předběžné výsledky voleb.⁸⁵

Krajský úřad, tak i Magistrát hlavního města Prahy zajišťuje organizační a technickou přípravu voleb v kraji a spolupracuje s Českým statistickým úřadem pro zajištění potřebných technických zařízení a pracovních sil. Kontroluje průběh hlasování ve volebních místnostech a zajišťuje archivaci volebních dokumentů. Je oprávněn ukládat pokuty, řešit organizační stížnosti s obcemi a plnit další úkoly dle zákona o volbách do zastupitelstev obcí.⁸⁶

Dále se jedná o pověřený obecní úřad, pod který zahrneme také Magistrát Prahy, Brna, Ostravy a Plzně. Osvědčení zaměstnanci pověřeného obecního úřadu potvrzují, projednávají a

⁸¹ §6 z. č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, v platném znění

⁸² §8 tamtéž

⁸³ §7 tamtéž

⁸⁴ §9 odstavec 2 tamtéž

⁸⁵ §9 odstavec 3 tamtéž

⁸⁶ §10 tamtéž

registrují kandidátní listiny pro obce náležejících do jeho územního obvodu s výjimkou obcí, kde působí obecní úřady s alespoň dvěma odbory. Pro tyto obce také losují pořadí volebních stran na hlasovacím lístku a zajišťují jejich tisk a vyhláší výsledky voleb. Pověřený obecní úřad rozhodne ve lhůtě do 48 dnů před dnem voleb o registraci případně o odmítnutí kandidátní listiny nebo škrtnutí kandidáta na kandidátní listině. Zaměstnanci s osvědčením také přebírají prohlášení o vzdání se kandidatury a o jejím odvolání, a tím mohou zasáhnout do pořadí kandidátů na kandidátní listině.⁸⁷

Obecní úřad v obcích, kde rada obce zřídila alespoň dva odbory, plní obdobný rozsah úkolů jako pověřený obecní úřad pro obce v jeho územním obvodu, které nemají zřízení alespoň dva odbory. Spadají zde také obecní úřady městských částí hlavního města Prahy a městských částí nebo obvodů Brna, Ostravy a Plzně, kde rada městské části nebo obvodu zřídila alespoň dva odbory.⁸⁸

Obecní úřad pro okrskovou volební komisi zajišťuje zejména volební místnosti, jejich vybavení a potřebné pracovní síly. Vede stálý seznam voličů a dodatek stálého seznamu voličů, archivuje volební dokumenty převzaté od okrskové komise a řeší případné stížnosti na organizačně technické zabezpečení voleb ve volebním okrsku. V rámci obecního úřadu se podílí na organizaci voleb také starosta obce, který stanovuje stálé volební okrsky, jmenuje a odvolává zapisovatele okrskové volební komise, informuje voliče o době, místě konání voleb a zajišťuje pro ně distribuci hlasovacích lístků.⁸⁹

Dle mého názoru za základní volební orgán v rámci voleb do zastupitelstev obcí lze považovat okrskovou volební komisi, která dbá o pořádek ve volební místnosti, zajišťuje dozor nad průběhem hlasování, sčítá hlasy, vyhotovuje zápis o průběhu a výsledku hlasování. Členem okrskové volební komise, může být každý, kdo splňuje podmínky aktivního volebního práva a nebrání mu v tom žádná překážka a ani není kandidátem pro volby do zastupitelstva obce. Počet členů stanovuje s přihlédnutím k počtu voličů ve volebním okrsku starosta obce ve lhůtě 60 dnů přede dnem voleb. Minimální počet členů je 6 nebo 4 ve volebním okrsku s počtem voličů do 300. Členství v komisi vzniká složením slibu. Okrsková volební komise na svém prvním zasedání zvolí losem ze svých členů místopředsedu a předsedu komise. Dalším členem okrskové volební komise je zapisovatel, kterým může být jen státní občan České republiky, pořizuje zápisy z jednání komise a při hlasování má jen

⁸⁷ §12 z. č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, v platném znění

⁸⁸ §13 tamtéž

⁸⁹ §14 a §15 tamtéž

poradní hlas. Je usnášeníschopná, pokud je přítomná nadpoloviční většina všech jejích členů s právem hlasovat.⁹⁰

3.3 Volební strany a kandidátní listiny

Občané mají právo se sdružovat v politických stranách a v politických hnutích, aby mohli realizovat výkon práva účasti na politickém životě společnosti.⁹¹ Volební stranou mohou být registrované politické strany, politická hnutí, jejichž činnost nebyla pozastavena a jejich koalice, nezávislí kandidáti, sdružení nezávislých kandidátů nebo sdružení politických stran a hnutí. Nemusejí pro svou kandidaturu v jednotlivých zastupitelstvech splňovat žádnou další podmínku dokonce, není nutné, aby alespoň jeden z kandidátů byl členem kandidující strany. Každá politická strana a politické hnutí mohou být členem pouze jedné volební strany pro volby do téhož zastupitelstva obce. Kandidát může kandidovat pouze na jedné listině.⁹²

Pro volby do obecního zastupitelstva jsou užívány otevřené kandidátní listiny. Otevřené kandidátní listiny podporují vnitrostranickou konkurenci, omezují vliv stranických lídrů na konečný výběr kandidátů a tím podporují vznik užšího a přímého vztahu mezi voliči a kandidáty. V neposlední řadě také posilují transparentnost a demokratickou participaci.⁹³ Kandidátní listiny pro volby do zastupitelstva obce podávají volební strany, kdy každá volební strana může podat pro volby do téhož zastupitelstva obce pouze jednu kandidátní listinu. Kandidátní listiny je nutné podat nejpozději do 16:00 hodin 66 dnů přede dnem voleb registračnímu úřadu. Registračním úřadem je obecní úřad v obcích, kde jsou zřízeny alespoň dva odbory anebo pověřený obecní úřad. Pověřený obecní úřad musí uveřejnit na úřední desce seznam těchto jednotlivých registračních úřadů pro podávání kandidátních listin.⁹⁴ Tvoří-li volební stranu nezávislý kandidát nebo sdružení nezávislých kandidátů, kdy každý kandiduje, dá se říct za sebe, je nutné, aby kandidát pro svou kandidaturu předložil ke kandidátní listině petici s dostatečným počtem podpisů od oprávněných voličů.⁹⁵ Vymezení minimálního počtu podpisů ukazuje následující tabulka.

⁹⁰ §16 až §18 z. č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, v platném znění

⁹¹ §1 z. č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, v platném znění

⁹² BALÍK, Stanislav, *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. vydání. Praha: Grada, 2009. s 85

⁹³ ČMEJREK, Jaroslav, BUBENÍČEK Václav, ČOPÍK Jan, *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada, 2010, s. 60

⁹⁴ §21 z. č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, v platném znění

⁹⁵ BALÍK, Stanislav, *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. vydání. Praha: Grada, 2009. s 91

Nutná minimální podpora pro kandidaturu nezávislých kandidátů a sdružení nezávislých kandidátů:⁹⁶

Obec, městská část, městský obvod, popřípadě volební obvod	Potřebné počty podpisů voličů zapsaných v seznamech	
	Pro nezávislé kandidáty	Pro sdružení nezávislých kandidátů
	z počtu obyvatel obce, městské části, městského obvodu, popřípadě volebního obvodu	
do 500 obyvatel	5 %	7 %
nad 500 do 3000 obyvatel	4 %, nejméně 25	7 %
nad 3000 do 10 000 obyvatel	3 %, nejméně 120	7 %
nad 10 000 do 50 000 obyvatel	2 %, nejméně 600	7 %
nad 50 000 do 150 000 obyvatel	1 %, nejméně 1000	7 %
nad 150 000 obyvatel	0,5 %, nejméně 1500	7 %

Z této tabulky lze vyvodit, že v mnohých případech je snazší založit politickou stranu, k jejíž registraci je dle zákona vyžadováno 1000 podpisů, než založit sdružení nezávislých kandidátů. Například ve městech s více jak 15 000 obyvateli je již nutné získat více než 1000 podpisů pro kandidaturu sdružení nezávislých kandidátů. Cílem zákonodárce tak byla snaha ztížit přístup nezávislých kandidátů ke kandidatuře.

Samotná kandidátní listina musí obsahovat údaje o názvu zastupitelstva obce, název a typ volební strany, jména a příjmení kandidátů, jejich věk, povolání, označení obce nebo části obce, kde má trvalé bydliště, označení volebního obvodu (jsou-li zřízeny) a také samotný počet a pořadí kandidátů.⁹⁷ Na kandidátní listině může volební strana uvést nejvýše tolik kandidátů, kolik činí počet členů volených do zastupitelstva obce a jsou-li vytvořeny volební obvody, tak může činit jen tolik, kolik má být členů ve volebním obvodu voleno.⁹⁸ V obcích, kde se má volit 7 a méně členů zastupitelstva obce může strana navýšit tento počet kandidátů o jednu třetinu a zaokrouhlit na celé číslo dolů. Ke kandidátní listině musí být přiloženo

⁹⁶ Příloha k zákonu č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, v platném znění

⁹⁷ §22 z. č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, v platném znění

⁹⁸ ČMEJREK, Jaroslav, BUBENÍČEK Václav, ČOPÍK Jan, *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada, 2010, s. 61

vlastnoručně podepsané prohlášení o tom, že kandidát souhlasí se svou kandidaturou, ve které mu nebrání žádná překážka a je jeho jedinou.⁹⁹

Určení počtu členů v zastupitelstvu obce:¹⁰⁰

Počet obyvatel v obci	Počet členů v zastupitelstvu obce
do 500 obyvatel	5 až 15 členů
nad 500 do 3000 obyvatel	7 až 15 členů
nad 3000 do 10 000 obyvatel	11 až 25 členů
nad 10 000 do 50 000 obyvatel	15 až 35 členů
nad 50 000 do 150 000 obyvatel	25 až 45 členů
nad 150 000 obyvatel	35 až 55 členů

Po sestavení se kandidátní listiny předávají registračnímu úřadu k přezkoumání a pokud předložená listina nesplňuje požadované náležitosti nebo trpí jinými vadami, vyzve nejpozději 58 dnů před volbami volební stranu prostřednictvím jejich zmocněnce nebo nezávislého kandidáta k odstranění vad. Tyto vady musejí být odstraněny nejpozději 53 dnů před dnem voleb a nestane-li se tak bude kandidát vyškrtnut. O registraci, odmítnutí kandidátní listiny případně o škrtnutí kandidáta provede registrační úřad vydáním správního aktu ve formě rozhodnutí.¹⁰¹ Kandidátovi je ze zákona umožněno se své kandidatury vzdát a to nejpozději 48 hodin před zahájením voleb písemným prohlášením. Totéž je umožněno i politickým stranám a hnutím, kdy jej může písemně odvolat zmocněnec. Podané prohlášení o vzdání se nebo o odvolání kandidatury nelze vzít zpět a je nutné jej doručit registračnímu úřadu. Bylo-li prohlášení podané před registrací kandidátní listiny, registrační úřad pouze upraví listinu posunutím číselné řady, ale pokud tak bylo učiněno po registraci, kandidát zůstává na listině a k jeho hlasům se nepřihlíží.¹⁰²

Po registraci hlasovacích lístků registrační úřad zajistí jejich tisk a následně jsou doručovány voličům a to nejpozději 3 dny před volbami do zastupitelstva obce. Taktéž musejí být nejpozději v den voleb doručeny i okrskovým volebním komisím. Doručování hlasovacích lístků zajišťuje starosta případně místostarosta obce. Jestliže se na hlasovacích

⁹⁹ §22 z. č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, v platném znění

¹⁰⁰ § 68 odstavec 1 z. č. 128/2000 o obcích (obecní zřízení), v platném znění

¹⁰¹ §23 z. č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, v platném znění

¹⁰² §24 tamtéž

listcích objeví tiskové chyby, nepřetiskují se a registrační úřad zajistí vyvěšení informace o chybách ve všech volebních místnostech v obci.¹⁰³

3.4 Náležitosti a organizace hlasování

K tomu, aby voliči mohli odevzdat svůj hlas určité politické straně, hnutí nebo kandidátům musejí přijít do volební místnosti ve svém volebním okrsku. Volební okrsky se vytvářejí v každé obci a jsou zřizovány starostou obce, přičemž každý okrsek musí zahrnovat přibližně 1000 voličů. Pro vzdálené části obce mohou být vytvořeny i okrsky s menším počtem voličů.¹⁰⁴

Jelikož jsou komunální volby založené na poměrném volebním systému, je pro ně rozhodující velikost volebního obvodu. Platí, že čím větší je velikost volebního obvodu, tím jsou proporcčnější volební výsledky. V českém komunálním prostředí vychází drtivá většina zastupitelstev z jednoho volebního obvodu, je tudíž rozhodující velikost zastupitelstva v každé obci.¹⁰⁵ Velikostí volebního obvodu se rozumí počet mandátů, které lze získat v konkrétním obvodu a dle toho rozlišujeme velikost volebních obvodů na nejmenší jednomandátové (používají se především u většinových systémů), malé s dvěma až pěti mandáty a velké s počtem nad deset mandátů.¹⁰⁶ Se zmenšováním volebního obvodu dochází k poklesu proporcionality voleb. Za kritickou hranici se považují volební obvody se zhruba pěti mandáty a pod touto hranicí se již projevuje značná disproporcionalita.¹⁰⁷ Pro volební obvody v obci platí, že v obcích s počtem obyvatel do 10 000 musí být v každém volebním obvodu voleno nejméně 5 členů zastupitelstva, v obcích s počtem obyvatel od 10 001 do 50 000 musí být v každém volebním obvodu voleno nejméně 7 členů zastupitelstva a v obcích nad 50 000 obyvatel musí být v každém volebním obvodu voleno nejméně 9 členů zastupitelstva obce. Tuto změnu počtu volebních obvodů může zastupitelstvo vytvořit nejpozději 85 dnů před dnem konání voleb.¹⁰⁸

Po sestavení volebních okrsků případně volebních obvodů starosta nejpozději 15 dnů před dnem voleb zveřejní oznámení o době a místě konání voleb v obci. Bylo-li v obci zřízeno více volebních okrsků má starosta za povinnost zveřejnit, které části obce náležejí do

¹⁰³ §25 z. č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, v platném znění

¹⁰⁴ §26 tamtéž

¹⁰⁵ BALÍK, Stanislav, *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1 vydání. Praha: Grada, 2009. s 91

¹⁰⁶ CABADA, Ladislav; KUBÁT, Michal; a KOL.. *Úvod do studia politických věd*. Praha : Eurolex Bohemia s. r. o., 2004. s. 286

¹⁰⁷ ČMEJREK, Jaroslav, BUBENÍČEK Václav, ČOPÍK Jan, *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada, 2010, s. 54

¹⁰⁸ §27 z. č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, v platném znění

jednotlivých okrsků na území každého z nich. Zároveň v oznámení musí být uvedeny adresy volebních místností a jsou-li v obci zřízeny volební obvody tak jejich popis. V oznámení je také uvedeno upozornění pro voliče, že při hlasování má povinnost prokázat svou totožnost a státní občanství České republiky a v případě cizinců prokázat občanství ke státu, jehož příslušníci jsou oprávněni se účastnit voleb dle zákona do zastupitelstev obcí.¹⁰⁹ V obci musí být pro řádný průběh voleb zajištěno potřebné vybavení volební místnosti, které je vymezeno v §31 zákona o volbách do zastupitelstev obcí. Nezbytným požadavkem je také zajištění prostoru pro úpravu hlasovacích lístků, tak aby byla zaručena tajnost hlasování. Zpravidla je pro tento úkon ve volební místnosti umístěna takzvaná plenta, za kterou volič provede potřebnou úpravu hlasovacího lístku.¹¹⁰ Pokud jsou splněny všechny tyto náležitosti, je obec připravena k zahájení voleb, které provede předseda okrskové volební komise po zkontrolování volební místnosti.¹¹¹

3.4.1 Hlasování

Jestliže se volič dostaví v den voleb do příslušné volební místnosti, předstoupí před okrskovou volební komisi a prokáže svou totožnost a státní občanství občanským průkazem nebo cestovním pasem, jde-li o cizince, průkazem o povolení k trvalému pobytu. Po ověření a zkontrolování ze seznamu voličů přejde volič za plentu, kde sám bez jakékoliv přítomnosti jiných osob upraví hlasovací lístek. Pokud, ale není úpravy sám schopen z důvodu tělesné vady nebo neumí číst a psát může si vzít s sebou jiného voliče, nikoli však člena okrskové volební komise, aby za něj hlasovací lístek upravil a vložil do obálky. Ze závažných zdravotních důvodů může volič požádat obecní úřad nebo v den voleb okrskovou volební komisi, aby mohl uskutečnit hlasování mimo volební místnost. V takovém případě příslušná okrsková volební komise vyšle dva své členy za tímto voličem s přenosnou hlasovací schránkou, úřední obálkou a hlasovacími lístky.¹¹²

Jelikož jsou v případě komunálních voleb uplatňovány volné nebo také otevřené kandidátní listiny je voliči umožněno provést hlasování více způsoby.¹¹³ Může na hlasovacím lístku do příslušné kolonky označit křížkem pouze jednu volební stranu, čímž dává svůj hlas každému kandidátovi této strany. Nebo lze uplatnit institut takzvaného panašování, kdy má

¹⁰⁹ §29 z. č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, v platném znění

¹¹⁰ §31 tamtéž

¹¹¹ §32 tamtéž

¹¹² §33 tamtéž

¹¹³ BALÍK, Stanislav, *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1 vydání. Praha: Grada, 2009. s 95

volič právo sestavit hlasovací lístek podle svého uvážení ze všech kandidátů napříč všemi kandidujícími stranami a není tedy omezen na jedinou z nich. Volič disponuje tolika preferenčními hlasy, kolik je voleno členů do zastupitelstva obce a uděluje je zaškrtnutím kolonky před kandidátovým jménem. Posledním možným způsobem hlasování je kombinace dvou způsobů předcházejících. Provede to tak, že zvolí jednu volební stranu a z ostatních stran další jednotlivé kandidáty a to pouze tolik, kolik jich zbývá do počtu volených členů zastupitelstva po odečtení kandidátů z vybrané strany.¹¹⁴ Po provedení úpravy hlasovacího lístku jej volič vloží do úřední obálky za plentou a následně ji před okrskovou volební komisí vhodí do zapečetěné volební schránky. Pokud se volič neodebere do prostoru za plentou, neumožní mu komise hlasovat.¹¹⁵

Skončí-li první volební den okrsková volební komise, zapečetí volební schránky tak, aby do nich nebylo možné vkládat žádné hlasovací lístky ani je vybírat a také zabezpečí ostatní volební dokumenty.¹¹⁶ Druhý volební den je také dnem posledním, kdy ve 14:00 hodin jsou volební místnosti uzavřeny. Jakmile všichni odvolili, prohlásí předseda okrskové volební komise hlasování za ukončené. Sčítání hlasů předseda zahájí ve 14:00 hodin po kontrole neporušenosti pečeti.¹¹⁷

3.5 Zjišťování výsledků voleb do zastupitelstva obce

Po uzavření volebních místností dochází k samotnému sčítání hlasů a kontrole obálek okrskovou volební komisí. Nepoužité hlasovací lístky a úřední obálky předseda okrskové volební komise zapečetí s výjimkou nepoužitých hlasovacích lístků určených ke sčítání hlasů. Po té se otevře volební schránka a vyjmou se obálky s hlasovacími lístky. Úřední obálky je nutné spočítat a ověřit počet obálek se záznamy ve výpisu ze seznamu. Okrskovou volební komisí jsou vyloučeny všechny neúřední obálky a hlasovací lístky, které byly nalezeny bez úřední obálky. Následně jsou sečteny všechny hlasy pro jednotlivé volební strany a jednotlivé kandidáty. Nad správným sčítáním hlasů dohlíží předseda okrskové volební komise.¹¹⁸ Jestliže se v obálce objeví hlasovací lístek, který není na předepsaném tiskopise, je neplatný. Neplatné jsou také hlasy, o kterých tak stanoví v taxativním výčtu zákon o volbách do zastupitelstev obcí. Hlas je například neplatný, pokud je přetržený, není na něm označena

¹¹⁴ BALÍK, Stanislav, *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1 vydání. Praha: Grada, 2009. s 97

¹¹⁵ §34 odstavec 6 z. č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, v platném znění

¹¹⁶ §37 odstavec 1 tamtéž

¹¹⁷ §39 odstavec 6 tamtéž

¹¹⁸ §40 tamtéž

žádná strana ani kandidát nebo je označena více než jedna volební strana. O průběhu a výsledku hlasování je ve dvojím stejnopise vyhotoven zápis okrskovou volební komisí.¹¹⁹

Další kroky pro zjištění volebních výsledků provádí Český statistický úřad prostřednictvím matematických operací, na základě kterých dojde k přepočtu hlasů na mandáty. Na získání mandátů má vliv minimální procentní hranice určená takzvanou uzavírací klauzulí a způsobu přepočtu hlasů na mandáty volební formulí.

3.5.1 Uzavírací klauzule

Uzavírací klauzule je zákonem uměle stanovený práh pro vstup do zastupitelského orgánu, respektive do skrutinia, v němž jsou rozdělovány mandáty. Straně se tedy musí podařit získat požadované množství hlasů, aby se mohla na rozdělování mandátů podílet.¹²⁰ Jedná se o omezující prvek, který má zabránit přílišné fragmentaci voleného orgánu. Působení uzavírací klauzule je jednak mechanické, což se projevuje tím, že některé strany nejsou vpuštěny k rozdělování mandátů, ale také psychologické. Již před hlasováním totiž působí na voliče tím, že raději volí takový subjekt, který má šanci hranici překročit z obavy, že jejich hlas pro favorizovaného kandidáta propadne.¹²¹

Uzavírací klauzule byla zavedena v roce 2001 a její výše činí 5% z celkového počtu platných hlasů ve volbách poděleného voleným počtem členů zastupitelstva a vynásobeného počtem kandidátů strany. Pokud by klauzuli nepřekročily alespoň dvě kandidátky, snižuje se hranice postupně vždy o 1%. Byla-li podána jen jedna kandidátní listina do příslušného zastupitelstva, k hranici 5% se nepřihlíží.¹²²

Účinnost uzavírací klauzule závisí nejen na její výši, ale také na dalších faktorech jako je i velikost volebního obvodu. V malých volebních obvodech může dojít k tomu, že přirozený práh neboli počet hlasů nutných k získání mandátu je vyšší než práh umělý a uzavírací klauzule je tedy zbytečná. Taková situace nastává při obecních volbách u malých obcí.¹²³

¹¹⁹ §41 odstavec 6 z. č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, v platném znění

¹²⁰ ČMEJREK, Jaroslav, BUBENÍČEK Václav, ČOPÍK Jan, *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada, 2010, s. 57

¹²¹ ANTOŠ, Marek, *Principy voleb v České republice*. Praha: Linde Praha akciová společnost, 2008, s. 88

¹²² BALÍK, Stanislav, *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1 vydání. Praha: Grada, 2009, s. 98

¹²³ ČMEJREK, Jaroslav, BUBENÍČEK Václav, ČOPÍK Jan, *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada, 2010, s. 57

3.5.2 Volební formule

Volební formule je matematická metoda používaná pro převádění hlasů na mandáty pomocí takzvaného volebního dělitele nebo volební kvóty. V případě komunálních voleb je používána metoda volebního dělitele.¹²⁴ Volební dělitel je založen na předpokladu, že na získání mandátu by měl mít nárok pouze ten subjekt, který disponuje nejvyšším průměrem hlasů na mandát. Získané hlasy daného subjektu se postupně dělí řadou čísel a mandát je přidělen vždy straně vykazující nejvyšší aktuální průměr na mandát. Existují různé druhy jednotlivých dělitelů lišících se od sebe tím, jaké řady dělitelů užívají. V českém komunálním systému byla do roku 2001 používána podoba volebního dělitele Sainte-Laguë (číselná řada 1, 3, 5, 7,...), která byla následně zákonem změněna na metodu d'Hondtova dělitele (1, 2, 3, 4,...).¹²⁵

Formule d'Hondtova dělitele je pojmenována podle univerzitního profesora matematiky z Gentu Victora d'Hondta (1841-1901). Zásadním východiskem pro něj bylo, že není spravedlivé, aby docházelo k tomu, že jakákoli strana obdrží mandát dříve, dokud má nižší průměrný počet hlasů než kterákoli jiná strana.¹²⁶ d'Hondtova metoda je v současnosti v praxi nejpoužívanější metodou k výpočtu rozdělení mandátů v obecních zastupitelstvech, v zastupitelstvech krajů, ve volbách do Poslanecké sněmovny a také ve volbách do Evropského parlamentu. Podstata této metody spočívá v tom, že se počet hlasů pro každou stranu jednotlivě dělí čísly ze stanovené číselné řady počínaje 1, která je limitována počtem kandidátů této strany. Zjištěné podíly se následně seřadí od nejvyššího k nejnižšímu a vznikne tak řada tolika podílů, kolik se rozděluje mandátů. Mandáty se stranám přidělí v takovém pořadí, v jakém jsou seřazeny hodnoty jejich vypočtených podílů hlasů.¹²⁷

¹²⁴ ANTOŠ, Marek, *Principy voleb v České republice*. Praha: Linde Praha akciová společnost, 2008, s. 87

¹²⁵ BALÍK, Stanislav, *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. vydání. Praha: Grada, 2009, s. 101

¹²⁶ CHYTÍLEK, Roman, *Volební systémy*. Praha: Portál, 2009, s. 195

¹²⁷ Oficiální stránky Českého statistického úřadu:

https://www.czso.cz/csu/czso/metody_pro_prepecet_hlasu_na_mandaty

Příklad rozdělení mandátů pomocí d'Hondtova dělitele:¹²⁸

M=5	Strana A		Strana B		Strana C		Strana D		Strana E		Součet
Hlasů:	485		290		140		75		10		1000
Řada dělitelů: 1	485,0	1.	290,0	2.	140,0		75,0		10,0		
2	242,5	3.	145,0	5.	70,0		37,5		5,0		
3	161,7	4.	96,7		46,7		25,0		3,3		
4	121,3		72,5		35,0		18,8		2,5		
Celkem mandátů		3		2		0		0		0	5

Tabulka představuje rozdělení mandátů čtyřem stranám v obvodě o velikosti M=5. Jednotlivé podíly stran jsou uvedeny vždy na horizontální úrovni k danému děliteli. Z výsledných podílů pak byly vybrány ty největší a právě jim je přidělen příslušný počet mandátů, až do počtu rovnající se velikosti obvodu M, tedy 5. Na posledním řádku je uveden celkový počet mandátů, které se dané straně podařilo získat.

Tímto je rozhodnuto o počtu mandátů získaných ve volbách do zastupitelstev obcí pro jednotlivé kandidující strany. Český statistický úřad ještě musí přidělit mandáty konkrétním kandidátům. Tyto mandáty se přidělí takovým způsobem, že se vydělí celkový počet hlasů odevzdaných pro volební stranu počtem kandidátů této volební strany. Získá-li některý z kandidátů o 10% více hlasů než je takto stanovený průměr, postupuje v kandidátní listině na první místo. Je-li více takových kandidátů, určí se pořadí podle hlasů, které byly pro ně odevzdané. V případě rovnosti hlasů je rozhodující původní pořadí kandidátů na kandidátní listině.¹²⁹

¹²⁸ CHYTÍLEK, Roman, *Volební systémy*. Praha: Portál, 2009, s. 195

¹²⁹ ČMEJREK, Jaroslav, BUBENÍČEK Václav, ČOPIK Jan, *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada, 2010, s. 64

4. Volby do zastupitelstva města Krnov

4.1 Město Krnov

Jelikož jsem občanem města Krnova, rozhodl jsem se problematikou komunálních voleb zabývat v tomto městě. Město Krnov je hornoslezské město nacházející se v podhůří Nízkého Jeseníku v Moravskoslezském kraji. Leží na soutoku řek Opavy a Opavice v těsné blízkosti hranic s Polskem a nedaleko měst Opava a Bruntál.¹³⁰ Ve městě Krnov žije dle posledních údajů Českého statistického úřadu 24 175 obyvatel a patří mezi 47 největší město v České republice.¹³¹ Krnov je obec s rozšířenou působností, kdy tento statut obce III. stupně město získalo po reformě státní správy v lednu 2003.¹³² Městský úřad Krnov vykonává svou přenesenou působnost v rozsahu jemu svěřenému zvláštními zákony ve svém správním obvodu určeném prováděcím právním předpisem, tedy vyhláškou Ministerstva vnitra číslo 388/2002. Do správního obvodu obce s rozšířenou působností Krnov spadá obec Bohušov, Brantice, Býkov-Láryšov, Čaková, Dívčí Hrad, Heřmanovice, Hlinka, Holčovice, Hošťálkovy, Janov, Jindřichov, Krasov, Krnov, Lichnov, Liptaň, Město Albrechtice, Osoblaha, Petrovice, Rusín, Slezské Pavlovice, Slezské Rudoltice, Třemešná, Úvalno, Vysoká a Zátor. Celkem se jedná o 25 obcí.¹³³ V čele města stojí starostka za hnutí ANO 2011 PhDr. Mgr. Jana Koukolová Petrová a dva místostarostové jako 1. místostarosta Ing. Michal Brunclík a 2. místostarosta Jan Krkoška.¹³⁴ Zastupitelstvo města čítá 27 členů složených z koalice Politického hnutí ANO 2011, České strany sociálně demokratické, Občanské demokratické strany a Křesťanské a demokratické unie – České strany lidové. Obligatorně je v rámci zastupitelstva zřízen finanční a kontrolní výbor. Fakultativně si zastupitelstvo města zřídilo výbor pro plánování sociálních služeb.¹³⁵ Radu města tvoří 6 členů z toho 1 představitel za Politické hnutí ANO 2011 a za ČSSD a 2 členové za ODS a za KDU-ČSL. Rada si pro podporu své činnosti zřídila 9 komisí, mezi které například patří bytová komise, dopravní komise, školská komise, komise zdravého města nebo komise pro architekturu a

¹³⁰ BALLA, Jaromír. *Krnov: v podhůří Jeseníků*. 1. vydání. Krnov: Advertis, 2008, s. 5

¹³¹ <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112015>

¹³² BALLA, Jaromír. *Krnov: v podhůří Jeseníků*. 1. vydání. Krnov: Advertis, 2008, s. 7

¹³³ §19 předpis č. 388/2002 Vyhláška ministerstva vnitra o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů obcí s rozšířenou působností.

¹³⁴ Dostupné na: <http://krnov.cz/starostka-mistostarostove/os-1002/p1=1390>

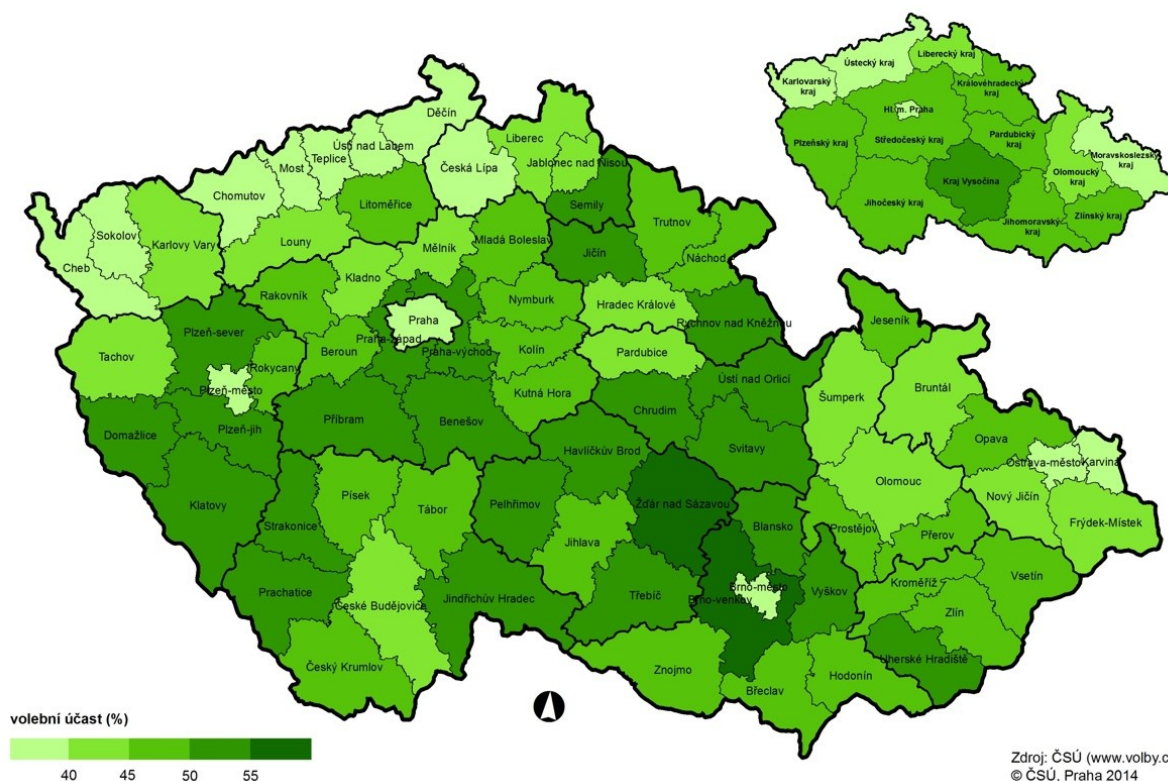
¹³⁵ Dostupné na: <http://krnov.cz/zastupitelstvo-mesta/os-1004/p1=1392>

urbanismus.¹³⁶ Město Krnov je oprávněno v rámci jeho území upravovat práva a povinnosti občanů vydáváním právních předpisů. Jedná o právní předpisy, kterými jsou obecně závazné vyhlášky, jejichž počet čítá 41, 8 nařízení obce a 30 opatření obce.¹³⁷

4.2 Volby do obecního zastupitelstva 2014 ve městě Krnově

Volby do obecních zastupitelstev proběhly na základě rozhodnutí prezidenta republiky naposledy v roce 2014 v době od 10. října do 11. října.¹³⁸ Volby proběhly na celém území České republiky ve všech obcích ve stejné dny a hlasovat se začalo v pátek 10. října ve 14:00 hodin. Celkem bylo v obcích vytvořeno pro tyto volby 14 752 volebních okrsků. Celková volební účast v těchto volbách dosahovala 44,46%. V rámci Moravskoslezského kraje, kde se město Krnov nachází, byla volební účast 38,19%.¹³⁹

Volební účast ve volbách do zastupitelstev obcí v říjnu 2014 podle okresů a krajů

Zastupitelstvo města Krnova na svém zasedání z 25. června 2014 schválilo v usnesení číslo 845/27 v souladu s ustanovením §67 zákona 128/2000 Sb. o obcích počet 27 zastupitelů,

¹³⁶ Dostupné na: <http://krnov.cz/rada-mesta/os-1003/p1=1391>

¹³⁷ Dostupné na: <http://krnov.cz/pravni-predpisy-mesta/ds-1392/p1=1419>

¹³⁸ Rozhodnutí prezidenta republiky č. 112/2014 Sb.

¹³⁹ Dostupné na: <http://www.volby.cz/pls/kv2014/kv51?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=8&xnumnuts=0&xvyber=1>

kteří budou voleni ve volbách do Zastupitelstva města Krnov pro rok 2014-2018.¹⁴⁰ Do obecních voleb byly podány kandidátní listiny registračnímu úřadu Městského úřadu Krnov od politických stran, hnutí a nezávislých kandidátů do 16:00 hodin 5.8.2014. Registrovány byly strany KSČM, ČSSD, DSSS – Stop korupci v Krnově, TOP 09, ANO 2011, ODS, KDU-ČSL, NEOS- nezávislé osobnosti pro Krnov.¹⁴¹ Město bylo rozděleno do 27 okrsků a k nim byl přidělen stejný počet volebních místností, které zahrnují příslušné ulice vymezené starostkou města v oznámení o době a místě konání voleb do zastupitelstev obcí.¹⁴² Po ukončení hlasování a sečtení všech hlasů ve volbách do Zastupitelstva města Krnova v roce 2014 zvítězilo politické hnutí ANO 2011 s výsledkem 20,17% hlasů se ziskem 6 mandátů. Na druhém místě se umístila strana KSČM s 18,83% hlasů s 5 mandáty, na třetím místě strana ČSSD s počtem hlasů 17,14% také s 5 mandáty a stejný počet mandátů získala strana NEOS s počtem hlasů 16,66%. Strany ODS a KDU-ČSL získaly po 3 mandátech.¹⁴³ Pokud srovnáme výsledky těchto komunálních voleb s výsledky z předchozích komunálních voleb z roku 2010, zjistíme značně odlišné výsledky. V roce 2010 patřilo první místo straně ČSSD s výsledkem hlasů 28,99% a se ziskem 9 mandátů. Je tedy zřejmé, že pro tuto stranu byly komunální volby v roce 2014 poměrně neúspěšné, jelikož strana získala o 12% méně hlasů a přišla tak o 4 mandáty. Do výsledku se projevil vliv kandidatury politického hnutí ANO 2011, kterému se podařilo získat dostatečnou podporu od voličů a porazit tak již zaběhlé a tradiční strany. Nejhoršího výsledku v tomto porovnání dosáhla strana ODS, jejíž zisk hlasů byl skoro o 14% nižší než v předešlých volbách, kde získala přes 23% hlasů.¹⁴⁴ V případě této politické strany lze takového značného rozdílu pozorovat i u výsledku voleb do Poslanecké sněmovny z roku 2013. Podrobnější výsledky komunálních voleb ve městě Krnově zobrazuje následující tabulka spolu s tabulkou pro porovnání s výsledky předešlých komunálních voleb z roku 2010.

¹⁴⁰ Usnesení dostupné na:

http://krnov.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.aspx?id_org=7455&id_dokumenty=13885

¹⁴¹ Dostupné na:

http://www.krnov.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.aspx?id_org=7455&id_dokumenty=14147

¹⁴² Oznámení dostupné na:

http://www.krnov.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.aspx?id_org=7455&id_dokumenty=14470

¹⁴³ Dostupné na:

<http://www.volby.cz/pls/kv2014/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=8101&xobec=597520&xstat=0&xvyber=0>

¹⁴⁴ Dostupné na:

<http://www.volby.cz/pls/kv2010/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=8101&xobec=597520&xobecnaz=Krnov&xstat=0&xvyber=0>

Výsledky komunálních voleb 2014¹⁴⁵

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Přepočtené % platných hlasů	Počet získaných mandátů
číslo	název	absolutní	V %			
1	ANO 2011	28 266	20,17	27	20,17	6
2	KSČM	26 399	18,84	27	18,83	5
3	ODS	13 786	9,84	27	9,83	3
4	KDU-ČSL	16 520	11,79	27	11,78	3
5	DSSS	4 381	3,13	27	3,12	0
6	NEOS	23 347	16,66	27	16,66	5
7	TOP 09	3 405	2,43	27	4,10	0
8	ČSSD	24 026	17,15	27	17,14	5

Výsledky komunálních voleb 2010¹⁴⁶

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Přepočtené % platných hlasů	Počet získaných mandátů
číslo	název	absolutní	V %			
1	KDU-ČSL	15 545	9,12	27	9,12	3
2	ČSSD	49 406	28,99	27	28,99	9
3	TOP 09	6 311	3,70	27	4,34	0
4	DSSS	1 640	0,96	27	1,99	0
5	KSČM	29 378	17,24	27	17,23	5
6	SUVENERITA	5 831	3,42	27	3,42	0
7	VĚCI VEŘEJNÉ	7 435	4,36	27	4,36	0
8	NEOS	14 508	8,51	27	8,51	2
9	ODS	40 371	23,69	27	23,68	8

¹⁴⁵ Dostupné na:

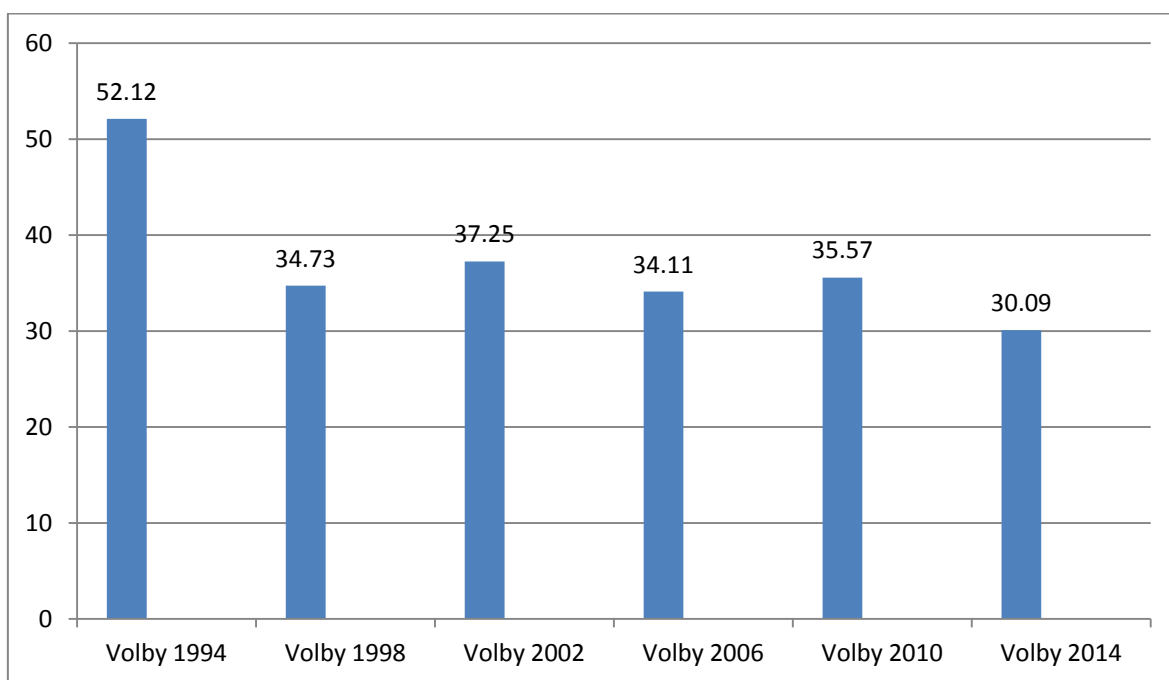
<http://www.volby.cz/pls/kv2014/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=8101&xobec=597520&xstat=0&xvyber=0>

¹⁴⁶ Dostupné na:

<http://www.volby.cz/pls/kv2010/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=8101&xobec=597520&xobecnaz=Krnov&xstat=0&xvyber=0>

Volební účast v krnovských komunálních volbách pro rok 2014 byla 30,09% z celkového počtu voličů 20 038 evidovaných v seznamu. Lze z tohoto výsledku vyvodit, že na sestavení nového zastupitelského sboru se podílelo 6026 občanů města Krnov. Tato účast je ve městě Krnově dle statistických údajů historicky nejnižší od roku 1994, kdy se konaly první volby do obecních zastupitelstev.¹⁴⁷ V porovnání s předešlými volbami přišlo o necelých 5,5% voličů méně než v roce 2010. V tomto roce bylo v seznamu registrováno 20 407 voličů a k volbám jich přišlo z tohoto počtu 35,57% což je 7 240 občanů.¹⁴⁸

Porovnání volební účasti ve městě Krnově od roku 1994 do roku 2014¹⁴⁹

4.3 Soudní přezkum platnosti volby kandidátů

Bezprostředně po vyhlášení volebních výsledků se ve městě Krnově začalo pochybovat o výsledcích voleb. Důvodem k pochybnostem byly výsledky z volebního okrsku číslo 21, kde byl výrazně vysoký podíl neplatných hlasů. Nabízelo se dvojí vysvětlení. Buď chybovala volební komise ve volební místnosti v Krnovských opravnách a strojárnách, nebo chybovala celá třetina voličů, kteří zde přišli volit. Krajský soud se následně zabýval dvěma

¹⁴⁷ Dostupné na:

<http://www.volby.cz/pls/kv2014/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=8101&xobec=597520&xstat=0&xvyber=0>

¹⁴⁸ Dostupné na:

<http://www.volby.cz/pls/kv2010/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=8101&xobec=597520&xobecnaz=Krnov&xstat=0&xvyber=0>

¹⁴⁹ <http://www.volby.cz>

návrhy na neplatnost volby kandidátů podaných od zástupců hnutí ANO 2011 a od soukromé osoby. Jejich obavou bylo to, aby špatnými postupy komise nebyl zásadně ovlivněn výsledek voleb.¹⁵⁰ Navrhovatelé se podanými návrhy domáhali vyslovení neplatnosti volby blíže určených kandidátů do Zastupitelstva města Krnov. Společně navrhovatelé namítali neplatnost volby ve dvou bodech. V prvním bodě namítají, že ve volebním okrsku č. 21 došlo k neoprávněnému vyřazení hlasovacích lístků z toho důvodu, že na těchto lístcích byla současně označena jak volební strana, tak i někteří z jiných kandidátů. Následně ve druhém bodě zmiňují to, že ve volebních okrscích č. 3, 11, 12, 14, 16 a 18 dosahoval průměrný počet platných hlasů podstatně méně, než je průměr ve všech ostatních okrscích. Navrhovatelé jsou proto přesvědčeni, že došlo ke značnému rozporu se zákonem č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a tudíž by mohl být výsledek voleb zásadně ovlivněn.¹⁵¹

Krajský soud předně konstatoval nedůvodnost navrhovaného bodu 2, protože navrhovatelé v tomto bodě neuváděli žádnou konkrétní volební vadu, která by měla přivodit jiné rozdělení mandátů. Touto otázkou se zabýval již i Nejvyšší správní soud zejména v rozhodnutí č.j. Vol 82/2006-1, kde konstatoval, že samotná skutečnost, že ve volebním okrsku byl vysoký počet odevzdaných lístků označen za neplatný, není možné považovat za relevantní důkaz pro zpochybnění výsledku voleb. Proto soud konstatoval, že aby přistoupil k přepočtu hlasů, muselo by tu být zvláště výrazné vybočení z údajů z ostatních volebních okrsků. Jelikož průměrný podíl platných hlasů ve všech okrscích činil 86,74% s odchylkou max. 9,07%, nepřesahují hodnoty volebních okrsků č. 3 (82,92%), 11 (83,00%), 12 (84,33%), 14 (84,51%), 16 (85,00%) a 18 (82,62%) maximální odchylku natolik, že by evidentně signalizovala možnost chyby při posouzení odevzdaných hlasů. Kdyby soud přistoupil k této argumentaci navrhovatelů, mohl by být stejným způsobem zpochybněn i výsledek ve volebním okrsku číslo 6 (93,81%), kde je podíl platných hlasů proti průměru vysoký. Systém hlasování ve volbách do zastupitelstev obcí navíc nenutí voliče odevzdat všechny své hlasy, ale dává voliči na výběr, zda odevzdá všechny své hlasy nebo jen část z nich. Proto uvedené hodnoty mohou být značně determinovány tím, kolik hlasů odevzdal konkrétní volič na svém hlasovacím lístku. Uvedené údaje tak nevzbuzují pochybnost o správnosti posouzení volebních lístků ve zmíněných okrscích a ani uvedené odchylky nejsou natolik markantní, tudíž volební soud shledal bod 2 nedůvodným.¹⁵²

¹⁵⁰<http://www.krnov.cz/chyba-pri-scitani-hlasu-vysledek-voleb-neovlivnila/d-15003>

¹⁵¹ Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 5. 10. 2014, č.j. 22A 121/2014-26, část A

¹⁵² Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 5. 10. 2014, č.j. 22A 121/2014-26, část B

Zcela odlišná situace nastává v navrhovaném bodě 1, kde ve volebním okrsku č. 21 byl podíl neplatných hlasů 29,63%. Zde navíc navrhovatelé uvádějí konkrétní volební vadu podloženou důkazy z výslechu členky okrskové volební komise. Soud proto posuzoval, zda nastala uvedená volební vada a jestli mohla ovlivnit rozdělení mandátů v Zastupitelstvu města Krnov. Soud si vyžádal veškerou volební dokumentaci z volebního okrsku č. 21 a následně zjistil, že skutečně došlo k vyřazení volebních lístků, kde volič označil křížkem jak volební stranu, tak i některé z jejich kandidátů. Konkrétně se jednalo o 40 volebních lístků, kde volič označil jen volební stranu a některé její kandidátky a 22 volebních lístků, kde byla voličem označena nejen volební strana a někteří její kandidáti, ale též kandidáti jiných volebních stran. Uvedený postup okrskové volební komise představuje flagrantní porušení ustanovení §41 odstavce 3 zákona o volbách do zastupitelstev obcí. Toto ustanovení zákona zcela jasně stanovuje, že takto označené volební lístky jsou platné, avšak k těm hlasům (křížkům), které jsou uvedené u kandidátů v rámci označené strany, se nepřihlíží. Krajský soud tyto uvedené volební lístky posoudil jako platné a udělené hlasy přičetl k jednotlivým kandidátům. Neplatnými zůstalo jen 5 hlasů z důvodů uvedených v § 41 odst. 2 zákona o volbách do zastupitelstev obcí. Následně bylo zjištěno, že i po korekci volebních výsledků je okruh zvolených zastupitelů ve volbách do Zastupitelstva města Krnov 2014 stejný, jakým byl dle výsledků zveřejněných na základě zápisů okrskových volebních komisí mimo jiné i okrskové volební komise č. 21. Jedinou změnou prošlo pořadí kandidátů Komunistické strany Čech a Moravy, kteří byli zvoleni do Zastupitelstva města Krnova v jiném pořadí, které nic nemění na tom, že zvolenými jsou stále stejní kandidáti. Z toho vyplývá, že i návrhový bod 1 byl soudem shledán nedůvodným.¹⁵³

Krajský soud z těchto vyvozených skutečností neshledal žádný z navrhovaných bodů důvodným, tudíž návrh jako nedůvodný zamítl.¹⁵⁴

¹⁵³ Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 5. 10. 2014, č.j. 22A 121/2014-26, část C

¹⁵⁴ Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 5. 10. 2014, č.j. 22A 121/2014-26, část D

Závěr

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo uceleně popsat problematiku voleb do zastupitelstva obce za využití platných právních předpisů a odborné literatury. V práci jsem se snažil zaměřit na ty nejdůležitější oblasti této problematiky, jelikož se jedná o poměrně obsáhlé téma, jsou některé oblasti zmíněny pouze částečně. Chtěl jsem především vymezit ty záležitosti, které se týkají všech občanů při volbě svých zástupců do zastupitelstva obce. Právě totiž rozhodnutí zastupitelstva se dotýkají každodenního života občana mnohem víc, než rozhodnutí vrcholných politiků, protože oni neřeší ty konkrétní otázky a problémy, které občan ve své obci má.

V první polovině práce jsem se zaměřil na vymezení pojmu samospráva a její právní zakotvení v České republice. V návaznosti na tento pojem jsem se zabýval základní jednotkou územní samosprávy, kterou je obec. Především jsem se zde věnoval hlavnímu orgánu obce zastupitelstvu a jeho pravomocem. Druhá část práce je věnována samotným volbám do zastupitelstva obce, které jsem vymezil nejen z právního hlediska, ale také z jejich reálného průběhu. Zaměřil jsem se na volební strany a jejich kandidaturu, práva a povinnosti občanů obce, které jim z volebního práva vznikají, ale také na orgány, které občanům zajišťují výkon tohoto práva. V souvislosti s touto problematikou je v práci zpracován konkrétní příklad voleb do obecního zastupitelstva ve městě Krnově z roku 2014. Zde jsem uvedl celkové výsledky těchto posledních voleb a také jsem je porovnal s předešlými volbami z hlediska výsledků pro jednotlivé strany a z hlediska volební účasti. V tomto městě došlo při posledních volbách k pochybnostem ohledně platnosti volby kandidátů v důsledku nezákonného posouzení neplatnosti hlasů okrskovou volební komisí. Z toho důvodu se zde zabývám samotným usnesením Krajského soudu v Ostravě, který tento problém řešil. Při zkoumání navrženého problému soudem byla namítaná neplatnost volby kandidátů shledána jako nedůvodná, jelikož nedošlo k ovlivnění zvolených kandidátů.

Stanovená témata, která jsem v úvodu vytýčil, jsem zpracoval dle svých představ. V práci jsem vycházel především z odborné literatury týkající se správního práva, organizace veřejné správy a samosprávy od autorů jako je pan profesor Sládeček, Průcha, Hendrych, Krejčí nebo docent Koudelka či Balík. Pro popis samotné organizační struktury, zajištění průběhu a organizace voleb jsem vycházel z hlavního zdroje ze zákona o volbách do zastupitelstev obcí, protože tato oblast není příliš v literatuře zpracována.

Dle mého názoru je problematika komunálních voleb v České republice dostatečně právně upravena a umožňuje voličům zvolit takové zástupce, kteří budou co nejlépe hájit

jejich zájmy. Neshledal jsem žádné důvody, které by vedly k tomu, aby bylo nutné rozšířit, či doplnit právní úpravu voleb do zastupitelstev obcí, jejichž rozsah mi přijde dostatečný. Pozitivně hodnotím možnost, že volič má vícero způsobů jak zvolit jednotlivé kandidáty při vyplňování kandidátní listiny. Především to, že není vázán jen na jednu kandidující stranu a může vybírat napříč všemi kandidujícími subjekty. Nejzásadnějším problémem je dle mého názoru v komunálních volbách kupování hlasů, kdy často kandidáti zneužívají sociálně slabé občany k tomu, aby jim odevzdali svůj hlas, a oni jim za to poskytnou finanční odměnu. V této věci i Ústavní soud uvedl, že smyslem voleb do zastupitelstva obce není dražba funkcí v obecní samosprávě, ale vyjádření nezávislé vůle voličů při výběru kandidáta, která pokud je zkorumpována, není nezávislá. Zde by měly být stanoveny dostatečně razantní sankční postihy, které by odrazovaly od takového jednání. Proto doufám, že Ministerstvo vnitra ve spolupráci s Policií ČR a obecní policií bude tomuto problému co nejvíce zabraňovat.

Seznam použitých zdrojů

Literatura:

1. SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 3. Aktualizované a upravené vydání, Praha: ASPI – Wolters Kluwer, 2013, s. 497. ISBN 978-80-7478-002-8
2. HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část*. 8. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 792. ISBN 978-80-7179-254-3
3. PRŮCHA, Petr. *Správní právo. Obecná část*. 8. vydání. Brno: Doplněk, 2012. s. 427. ISBN 978-80-7239-281-0
4. KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. 1. vydání. Praha: Linde, 2007. s. 399. ISBN 9788072016655
5. WOKOUN, René, MATES, Pavel, KADEŘÁBKOVÁ Jaroslava a kolektiv. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011, s. 474. ISBN 978-80-7380-304-9
6. KÁŇA, Pavel. *Základy veřejné správy*. 2. doplněné a přepracované vydání. Ostrava: Montanex, 2007, s. 375. ISBN 9788072252442
7. KOČÍ, Roman, *Obecní samospráva v České republice*. 1. vydání. Praha: Leges, 2012, s. 240. ISBN 978-80-87576-28-1
8. KOUDELKA, Zdeněk. *Obecní samospráva*. Brno : ve spolupráci s nakl. Doplněk vydalo Občanské sdružení pro region, 2006, s. 93. ISBN 8072391933
9. BALÍK, Stanislav, *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1 vydání. Praha: Grada, 2009. s. 250. ISBN 9788024729084
10. ANTOŠ, Marek, *Principy voleb v České republice*. Praha: Linde Praha akciová společnost, 2008, s. 191. ISBN 9788072017348
11. ŠARADÍN, Pavel, OUTLÝ, Jan. *Studie o volbách do zastupitelstev v obcích*. 1. vydání. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 2004. s. 232 ISBN 8024407981
12. MACHOVÁ, Zuzana, *Volební právo cizinců v komunálních volbách České republiky a jeho využití*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2013. s. 151. ISBN 9788024623689
13. ČMEJREK, Jaroslav, BUBENÍČEK Václav, ČOPÍK Jan, *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada, 2010, s. 224. ISBN 978-80-247-3061-5
14. CABADA, Ladislav; KUBÁT, Michal; a KOL.. *Úvod do studia politických věd*. Praha : Eurolex Bohemia s. r. o., 2004. s. 494. ISBN 8086432637
15. CHYTÍLEK, Roman, *Volební systémy*. Praha: Portál, 2009, s. 375. ISBN 978-80-7367-548-6
16. BALLA, Jaromír. *Krnov: v podhůří Jeseníků*. 1. vydání. Krnov: Advertis, 2008, s. 146. ISBN 978-80-900907-0-5

Judikatura:

1. Nález Ústavního soudu ze dne 19.1. 1994, sp. zn. Pl. ÚS 5/93
2. Nález Ústavního soudu ze dne 22. 6. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 13/05.
3. Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 12. 2004, č. j. Vol 13/2004-91
4. Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 19.9. 2014, č.j. 64 A 6/2014-20

5. Nález Ústavního soudu ze dne 12. 7. 2010 sp.zn. IV. ÚS 3102/08
6. Usnesení Ústavního soudu ze dne 12. 4. 2010 , sp. zn. I. ÚS 35/07
7. Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 5. 10. 2014, č.j. 22A 121/2014-26
8. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 2. 2013, č.j. 8 Aps 5/2012-47
9. Nález Ústavního soudu ze dne 20. 6. 2012, sp. z. IV. ÚS. 1167/11

Zákony:

1. Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, v platném znění
2. Zákon č. 2/1993., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České republiky, v platném znění
3. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), v platném znění
4. Zákon č. 181/1999 Sb., sdělení Ministerstva zahraničních věcí České republiky o přijetí Evropské charty místní samosprávy
5. Zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, v platném znění
6. Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, v platném znění
7. Rozhodnutí prezidenta republiky č. 112/2014 Sb. o vyhlášení voleb do Senátu Parlamentu České republiky, do zastupitelstev obcí a zastupitelstev městských obvodů a městských částí ve statutárních městech a do zastupitelstva hlavního města Prahy a zastupitelstev jeho městských částí.

Internetové zdroje:

1. <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1302570-po-prvnich-svobodnych-volbach-v-cervnu-si-lide-svobodne-vybrali-i-sva>
2. <http://www.pravniprostor.cz/judikatura/mezinarodni-a-evropske-pravo/cizinci-nepotrebuji-trvaly-pobyt-k-ucasti-na-obecnich-volbach>
3. <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112015>
4. <http://krnov.cz/starostka-mistostarostove/os-1002/p1=1390>
5. <http://krnov.cz/zastupitelstvo-mesta/os-1004/p1=1392>
6. <http://krnov.cz/rada-mesta/os-1003/p1=1391>
7. <http://krnov.cz/pravni-predpisy-mesta/ds-1392/p1=1419>
8. <http://www.volby.cz/pls/kv2014/kv51?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=8&xnumnuts=0&xvyber=1>
9. http://krnov.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=7455&id_dokumenty=13885
10. http://www.krnov.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=7455&id_dokumenty=14147
11. http://www.krnov.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=7455&id_dokumenty=14470
12. <http://www.volby.cz/pls/kv2014/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=8101&xobec=597520&xstat=0&xvyber=0>
13. <http://www.volby.cz/pls/kv2014/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=8101&xobec=597520&xstat=0&xvyber=0>
14. <http://www.volby.cz/pls/kv2010/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=8101&xobec=597520&xobecnaz=Krnov&xstat=0&xvyber=0>

15. <http://www.volby.cz/pls/kv2014/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=8101&xobec=597520&xstat=0&xvyber=0>
16. <http://www.volby.cz/pls/kv2010/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=8101&xobec=597520&xobecnaz=Krnov&xstat=0&xvyber=0>
17. <http://www.krnov.cz/chyba-pri-scitani-hlasu-vysledek-voleb-neovlivnila/d-15003>

Obrázky:

1. Obrázek zobrazující volební účast ve volbách do zastupitelstev obcí v roce 2014 dostupný na: <https://www.czso.cz/documents/10180/35103182/70.jpg/095c0dee-8c58-413c-a719-4fac624aa191?version=1.1&t=1445851098967>

Abstrakt

Cílem této bakalářské práce bylo uceleně teoreticky popsat náležitosti a průběh voleb do zastupitelstva obce, prostřednictvím kterých se mohou občané podílet na místní správě. V práci se nejprve zaměřuji na samotné vymezení pojmu samospráva, její charakteristiku a právní zakotvení. Následně se zabývám institutem obce jako veřejnoprávní korporace se zaměřením na pravomoci zastupitelstva jako hlavního samosprávného obecního orgánu. Další část práce je věnována problematice voleb do zastupitelstva obce, kde popisuji pojem voleb a jeho právní zakotvení, právo volit, volební strany, kandidátní listiny a také proces zjišťování výsledků. Poslední část práce se týká průběhu voleb do zastupitelstva města Krnova, kterého jsem občanem. V této části je také řešen soudní přezkum platnosti volby kandidátů, ke kterému došlo při posledních volbách.

The Abstract

The aim of this Bachelor's Diploma Thesis was to describe comprehensively in theory the process of elections to the municipal council, through which citizens can participate in local administration. The work will initially focus on the definition of the concept of self-government, its characteristics and legal base. Subsequently, with institute municipality as a public corporation with a focus on the powers of the council as the main self-governing municipal authority. Another part is devoted to the issue of elections to the municipal council, which describes the concept of elections and its legal base, the right to vote, the electoral party lists of candidates and the process of determining the results. The last part of the work is devoted to the process of elections to the city council Krnov, which I am a citizen. This section also dealt with judicial review of the validity of the election candidates, which occurred in the last elections.

Klíčová slova

Samospráva	Self-government
Stát	State
Zákon	Act
Ústava	Constitution
Samostatná působnost	Own force
Přenesená působnost	Delegated force
Veřejná správa	Public administration
Veřejnoprávní korporace	Public corporation
Obec	Municipality
Občan	National
Volby	Elections
Zastupitelstvo	Municipal council
Soud	Court